

Ekáti kénó Jõn

Menyin̄ εbhén bεchi amem̄ εkáti-ne

¹ Ekáti εne érèm̄ šti menyin̄ εbhén bεbhəŋ̄o bεfakari mandú mpok. Mandem̄ achyé nyaka Yesu Kristo menyin̄ εbhə bε yi antəŋ̄ bə ntá bōbətək abhi. Yesu ató ye ángel akə mməbətok aywi Jõn arin̄i bhə. ² Jõn até ntísie ndū εyəŋ̄ Mandem̄, ne ndū menyin̄ εbhən̄ Yesu Kristo áká yi arin̄i. Asin̄ yəntikí εnyin̄ εne yi ághó. ³ Erí εcha ntá mmü-ne ápəy ne εyəŋ̄ amfay bεyəŋ̄ εbhén-ne bérèm̄ šti menyin̄ εbhən̄ bεbhəŋ̄o bεfakari. Erí εcha ntá bo abhen̄ bátà batú bεghok ndū bápəy εkáti εne ne mámbəre menyin̄ abhen̄ básin̄í amem̄ εkáti εne mbənyun̄e mpok anε menyin̄ εbhən̄ bεbhəŋ̄o bεfakari arəp chi kekwət.

Jõn átó bakak ntá bεka bōnkwo Yesu tándrámot

⁴ Mme Jõn nchí siŋ̄ εkáti εne ntá bεka bōnkwo tándrámot abhen̄ báchí atú Esia. Mandem̄ mmu achi néne, abhak tě nyaka, ne átwə ántóŋ̄ be bεr̄indu, anchyε bhe kpák. Bεfónjó tándrámot εbhən̄ bεchi besí εnəkó kεfə Mandem̄ méntóŋ̄ nkwo bhe bεr̄indu, ménchyε be kpák. ⁵ Ne Yesu Kristo mmu achi ntísie Mandem̄ anε tεtεp̄ ántóŋ̄ be bεr̄indu, anchyε bhe kpák. Yi chí mmü mbi anε áfú ndū newú, ne Mfə bafə mmik. Akəŋ̄ bhesé ne aféré bhesé ndū bεbú ne manoŋ̄ ami. ⁶ Akə bεsε sémbák bōbhi abhen̄ yi achi Mfə wap. Akə bε sémbák bachiăkap ntá Etayi Mandem̄. Kéném̄ ne

kefō chí eki mpoknkem. Amen. * ⁷ Ghok ka, yi
ătwò amem nəbháñ, ne chōñ yéntikí mmu angó yi
ne amík. Ne yéntikí mmu ane áyémé yi ne nekəñ
ăghà chōñ yi nkwo. Manerékeré bho ankem fá amík
bádi chōñ kəbhə̄ eti yi. Ebhə̄ bəfakari enyu eyo.
Amen. ⁸ Acha Mandem Betañ Menkem árèm bə,
“Mε ke Nchi kʉ yéntikí enyiñ émbo bəbhak ne Mε ke
nchi kʉ yéntikí enyiñ entwə̄ ndú Ngwənti.” † Yi achí
néñe, achí tě mpok mmik ábhíkí re bho, ne ătwò
chóñ.

Jōn aghó Yesu Kristo ne amík

⁹ Mmε Jōn məmáyeka, mε mmǖ amət ndú nkwo
bakongo Yesu kē nchí siñ ekáti ene. Nchí nsoñ amət
ne be ndú besəñjori ebhen séghà, ne ndu Yesu achi
Mfə̄ ywesə̄ ne ndú sechi kpirí ndú ekébhénti eyesə̄.
Nchí mūkənəñ amem etək nəntinyén ené bábhìñi
bə Pátməs ndu nchi ghati bo Eyəñ Mandem ne nte
ntisié ndú menyiñ ebhen Yesu áká bo báriñi. ¹⁰ Ndú
nywəbhé neywəməet nemət, ené Efónjó Bədyere achi
ne mε, ngók eyəñ etanatañ ndú éfú mε ansem. Ebhák
mbə̄ eyəñjó mm̄ba. ¹¹ Ere rem bə̄, “Sət ekáti siñ
yéntikí enyiñ ene óghà, ónto yo ntá bakwá bo Yesu
tándrámət awu etək Efəsəs, ne etək Smína, ne etək
Pégaməm, ne etək Tiatíra, ne etək Sádis, ne etək
Filadélfia, ne etək Laodísia.”

¹² Njibhiri ye mməet ndu bégħo mmu ane eyəñ
eyi étwò ntá ya. Ngó menyiñ pú tándrámət ebhen
bépəkə̄ beróñjó mkpak. ¹³ Ne néntí menyiñ erəñjø

---

* ^{1:6} Amen ndu Kényañ chi “Embák nə”. † ^{1:8} Ndú eyəñ Grik
chi Alfa ne Əmega. Alfa chi enyiñj mbi ndú basiñj Grik. Əmega ke
achoko nnət ndú basiñj Grik. Ghə̄ nkwo 21.6 ne 22.13.

bhə, ngó mmüfú. Abhak mbə Mmu ane áfú ntá Mandem. Abhón̄ *éwet amuet ene éghaka yi te ndú memī-bekak. Agwót mgbat nkuet ane bághókó ne pú ambeápak. ¹⁴ Emenénti yi ebhak pépérép mbə etokéfiñ̄. Ntí ywi ábhák enyumot. Amík ayi ábhák mbə ngó ane ádú. ¹⁵ Bekak ebhi bəbhak mbə *bróns ane básónj̄ ne etanjí ngó ndu békere ményin̄ ménkem aré. Eyōj̄ eyi ébhak mbə ewaré tutunyén. ¹⁶ Akém mambe tándrámot ne awónem aywi. Akparenja nsém épáy ane áchap are fú yi anyu, ne besí bhi bère ghəo mbə mmok ane ngósí.

¹⁷ Mpok ngó yi, nkwén̄ bekak ebhi nkáy mbə ngú. Ke yi anyanya awónem aywi me amuet arem be, “Jké chay, Mme kě nchí Ambi ne Ansem.” ‡ ¹⁸ Mme kě nchí mmu ane achi nepém. Ngú nyaka, ke ghá, nchí nepém mpoknkem. Ne mbón̄ bətañ̄ ndu békə bawú mambak nepém, ne mbón̄ efijí ndu ménéné etokó bawú. ¹⁹ Sín̄ ye yéntiki enyin̄ ene óghó, ebhén̄ békí, ne ebhen̄ bébhónj̄ békákarí ansem mpok. ²⁰ Mbák chi enyin̄ bhésé bhésé ene eyin̄ mambe tándrámot ane óghó ndú awónem awa ne ményin̄ gol tándrámot ebhen̄ bépökə berónj̄, diñ̄í békambe tándrámot chí bəángel tándrámot abhen̄ bábhàbhéri békə bónkwə tándrámot. Ne ményin̄ ebhen̄ bépökə berónj̄ tándrámot chí béká bónkwə tándrámot bhə.

2

Ekáti ené Yesu átó ntá eka bónkwə ene etok Efesos

---

‡ **1:17** Me ke Nchí “Ambi ne Ansem”: Echi enyin̄ émot ne “Alfa ne Omega”.

¹ Yesu aghati Jón bε, “Síŋ ɛkáti-nε tó ntá ángel anε ábhàbhéri bónkwɔ abhen etək Efesəs. Síŋ, kʉ bó mánđíñí bέ beyəŋ εbhēn bέfú ntá mmu anε ákémé mambe tándrámöt ndú awónem aywi, nε ākò néntí menyin pú tándrámöt εbhén bέpðkɔ bεrəŋɔ.”

² Yesu arək ambi bérém bε, “Ndíñí bεtik εbhēka, ndíñí nsónjtí anε mánèp ndu bεtik, nε ndíñí ndú bátē kpirí ndu ekébhénti. Ndíñí bε bápú chye mbi ntá bō babáabʉ. Ke māmo bo abhen bárém bε bachi bōrto εnε bápú, nε bágħo bε bápú bō tεtεp. ³ Ndíñí bε bátē kpirí nε ekébhénti nε bákà bεsəñjɔri εbhēn bágħo čti ya kεpəp bεkʉ nə. ⁴ Ke enyiñ émot echi nε bhe εnε mbíkí kɔŋ. Ekoŋ εnε mbi εnε bábhəñɔ nyaka nε me εpet εpu. ⁵ Tikk yε ka enyiñ εnε ēká bákwené ansem, mántik nsem ndú bεbú εbhēka māmpet mānkʉ nəkɔ bεrítí bεtik εbhēn bákʉ nyaka. Mbák épú nə, choj ntwə ntá yeka mféré enyiñ εyeka εnε épðkɔ bεrəñɔ ndú nεbhæt ane yɔ echi. ⁶ Ke nchí kaka bhe ndú enyiñ émot. Bápap menyin εbhēn bakonjó Níkolas bákʉ nkúbhé mbənyu mpábhé bhø.

⁷ “Mmū anε ábhónjó batú ángók enyiñ εnε Efónjó Mandem árèm ntá bεka bo Kristo. Yéntiki mmu anε ánu ásóré awónem, nchí chye yi mbi bε anyiε kεpəm ɛkén εnək εnε échyɛ nεpém. Yó echi amem *nεbhæt mañák Mandem.”

Ekáti εnε Yesu ató ntá bónkwɔ abhen etək Smáyna

⁸ Yesu arək ambi bégháti Jón bε, “Síŋ ɛkáti εnε to ntá ángel anε ábhàbhéri bónkwɔ abhen etək Smína. Síŋ kʉ bó mánđíñí bέ beyəŋ εbhēn bέfú ntá Mmū anε achi nεbhønet nε ngwənti, yí mmú

ágú nyaka ke apetnsém ndú nepém.” ⁹ Yesu arək ambi berem be, “Ndíñi besəñəri ne kechep ekeka. Ke ndú baraká Mandem bábhəj̄ bəyə menyin̄. Ndíñi bəbəptí menyin̄ ebhen bō bárəm éti yeka. Bóbhə chí bo abhen bárəm be báchi bo Israel ene bápú. Báchí chí nkwo Satan. ¹⁰ Báké chay besəñəri ebhen bétwò be ambi. Ghok ka, mfə befónjó bəbúbəbu áku chəj̄ māmfye mbək ayeka ekerékenəj̄ ndu memə bhe. Ne chəj̄ māmbəj̄ esəñəri ndú manywəp byó. Ke bój̄ ka neka te ndú newú. Ne chəj̄ māmbəj̄ nepém enen nebhiči bhəj̄ ngwənti mbə nta kənókó mbənyun̄e mǎnu bášət awónem.

¹¹ “Mmu ane ábhóñjó batú, ángók enyin̄ ene Efónjó Mandem árəm ntá beka bónkwə. Mmu ane ánú ásóré awónem, newú enen nejwi apay népú tək yi.”

Ekáti ene Yesu ató ntá bónkwə abhen etək Pégamum

¹² Yesu arək ambi bégħati Jón be, “Síj ekáti ene tó ntá ángel ane ábhàbbheri bónkwə abhen etək Pégaməm. Síj ku bō māndíñi bē bəyəj̄ ebhen bəfū ntá mmu ane ábhóñjó akparenja nsém epay ane ácháp.” ¹³ Yesu arək ambi berem be, “Ndíñi nebħuet ane báchi are. Chí nebħuet ane enəkó kəfə Satan ech! Báte kpirí ne me ne bábhíkí bhət besikí ntí ne me yé chí ndú mpok ane báwày Antipas mmu achi nyaka ntisié wa ane ághàti nyaka bō tetep Mandem ne ntí nemət. Báwáy yi nənti eneka ndú nebħuet ane Satan áchòko. ¹⁴ Ke mpay menyin̄ bəchi ne bhe ebhén mbíkí kəj̄. Mbək yeka bákōjo menyin̄ ebhen Bálam átóñjó. Bálam átòñj̄ nyaka Bálak enyú yí akway beku bo Israel mánkwén ndú bəbú, ne be mányié nenyié enen bayere bachyé mbə akap

ntá bəmandəm nsé, ne mánku nəkə barak épusi.
 15 Enyumot ke échí bé mbək yəka nkwo băte kpirí
 ndü menyinj ebhen bakojø Nikolas bátøj, * bəku bə
 mankwən ndü nkúbhé bəbá ebhen. 16 Ndu echi nə,
 tık ká nsəm ndü bəbá ebheka. Mbák épú nə, chəŋ
 ntwə ntá yəka mandú mpok, nsət akparenja nsəm
 əpay wu nə áfù mə anyu ne ácháp, nnu ne bhə.
 17 Mmū ane ábhøjó batú ángók enyinj ene Efónjó
 Mandəm árèm ntá bəka bónkwə. Mmū ane ánú
 asət awónem, chəŋ nchyé yí nenyié enen bábhijí bə
 mána, enen bábhésé amfay. Ne chəŋ nchyé yí ntay
 nkwo enen nechi pépér, enen básinjí nnyén nəkə aré.
 Yə mmu abhíkí riŋjí nnyén nəkə eno, ebhíkí fuet chi
 mmu ane báchyè yí nə.”

Ekáti ene Yesu átó ntá bónkwə abhen etək Tiatíra

18 Yesu arək ambi beghati Jőn bə, “Síŋ ekáti
 ene ntá ángel ane ábhàbhéri bónkwə abhen etək
 Tiatíra. Síŋ ku bó mändinjí bé bəyəŋj ebhen
 chi bəyəŋjó Mmə Mandəm mmū amík ayi ápə
 chuuu mbə nérí-ŋgó, bəkak ebhi méngəə nəkə
 njwaŋwǎŋwaŋ mbə bróns ane básójó ne etanjí ngó
 báféré ménjinjí aré.

19 “Ndinjí betik ebheka, ndinjí ekəŋ eyeka ne enyú
 bäsíkí nti ne mə. Ndinjí enyú bákwač batı ne ndü
 băte ne ekébhénti. Ne ndinjí bé betik ebhén bákə
 néne bəchá ebhén mbi. 20 Ke enyinj echi ne bhe
 ené mbíkí kəŋ. Bě bärə ngəré ane bábhijí bə
 Jésəbel ambak nənti eneká. Yí ábhijí mmuet eyi bə

* **2:15** Echi mbə bə nkwo Nikolaus bátøj nyaka nkúbhé menyü
 menyinj ebhen Bálam átøjó.

ndemekepinti ne átòŋ andwə nəkə bō bətok abha bə
mánku nəkə barak épusi ne bə mányiε nəkə nenyié
εnén báyéré báchyε mbə akap ntá mandem nsé.
21 Nchyé yí mpok bə ántíknsem ndū bəbú εbhi, kə
abhíkí ka bətiknsem ndū barak εpúsí yi. **22** Ghók ká,
chəŋ ntəmsi yí ne neme, ne mbák bo abhen bákwèn
bərwəp ne yi bábhíkí tiknsem ndū bəbéptí barak
ayi, chəŋ nkə bō mámbəj bəyă εsəŋjəri. **23** Chəŋ
nsət nəwú nsak bo abhen bákōjo mənyiŋ εbhən yi
átòŋ. Ne chəŋ bəká bənkwə mankəm māndiŋi bē
Mmə kə nchí chak nkaysi bo ne bat̄i yap, ne chəŋ
níkap yéntíkí mmu ayəka békónjó εbhi bətik. **24** Kə
mbák chí be nkwo achak amem etək Tiatíra abhen
bábhíkí te kákátí ndū mənyiŋ εbhén Jésəbel átòŋ, be
bho bábhíkí ghək mənyiŋ εbhən mbək bō bábhìŋi
bə barak Satan ane áré bħesε, nchí ghati bhe bə,
mpú chye be yé ntu áchák. **25** Ndierε εnyiŋ əmot
kə nchí ghati bhe. Tě ká kpirí ndū mənyiŋ εbhən
mānókó kpáte mēmpetnsəm. **26** Mmū ane ánú ásórē
awónem, ne áròŋ ambi békə mənyiŋ εbhən ndemə te
ndu ngwənti, chəŋ nchyé yi bətaŋ amfay bō bətəká
mmik, **27** nkubħe mbə εnyu Etaya áchyé mə bətaŋ
amfay yap, chəŋ yí ankém kəfə amfay yap ne εnəkó
kəfə εne bagħoko ne εse awə. Anchəkəti bħə mbə
εnyu bádèp etě ntəp amik énchəkəti. **28** Chəŋ nchyé
yi nəmbe εnen neyñywəp ndu bətaŋ be anu asət
awónem. **29** Mmu ane ábhájó batú ángók εnyiŋ εnē
Efónjó Mandem ághàti bəka bənkwó.”

3

*Ekáti εnε Yesu ató ntá εka bənkwə abhen etək
Sádis*

1 Yesu arək ambi bəghati Jón bə, “Síŋ ekáti εnε tó ntá ángel ane ábhàbhéri bőnkwo abhen etək Sádis. Síŋ kú bə mandiŋi bə beyoŋjə εbhən békfú ntá mmu ane ábhóŋjó bəfónjó Mandem tándrámət nə mambe tándrámət. ‘Ndíŋjí betik εbhəka. Bábhoŋ εrití nnyén besí bho bə báchi nəpém, εné báchi bawú. **2** Njemé ká mǎmfyé bətaŋ bə mandu bətaŋ ane árābhé áké kpíkí émay mǎngú. Nchí rem nə mbənyunε ngó bə betik εbhəka békbhíkí jwi pəət besí Mandem mmu métòk. **3** Tík ye ka mənyiŋ εbhən bághókó nə bákóŋo. Tík ká nsəm ndú bəbú εbhəka, nə kój ká mənyiŋ εbhən bághókó. Mbák bákbhíkí ηəmə, chəŋ ntwó ntá yəka mbə ngép, nə bapu riŋi mpok ane métwə. **4** Ke mbək bō bábhəet ndú nkwo yəka awu etək Sádis abhen bábhíkí nyəp nkú εyap nə bakwap. Chəŋ bə mánkə nə me nə nden pépép amħəet, mbənyunε bákway bo abhen bákò nə me. **5** Mmu ane ánú asət awónem báfyε yí éwət pépép amħəet, nə mpú fərε nnyén eni ndú ekáti nəpém. Chəŋ ndəm besí Etaya nə bəángel bə yi achi mmu wa. **6** Mmu ane ábhóŋjó batu ángók εnyiŋ εnε Efónjó Mandem ágháti beká bőnkwo.’ ”

Ekáti εné Yesu átə ntá bőnkwo abhen etək Filadélfia

7 Yesu arək ambi bégħáti Jón bə, “Síŋ ekáti εnε tó ntá ángel ane ábhàbhéri bőnkwo abhen etək Filadélfia. Síŋ kú bə mándiŋi bē beyoŋjə εbhən békfú ntá mmú ane achi Nyáŋjá, mmú tetep, yí mmu ákémé εfiŋjí Mfə Debhít. Mpok yi ánéné yě mmu apu kway bətyep, nə mpok yi atyεbhε, yě mmu apú kwáy ménénε.”

8 Yesu arək ambi bərem bε, “Ndíñí bətik εbhεka. Ghók ká, nnéné mb̄nywəp ndó fúú ntá yεka ané yε mmu ápú kway bεtyεp. Ndíñí bε bābhən̄ chi mandú betaŋ, Yε nό, bākðoŋo εyøŋ εya ne bābhíkí bue mε. **9** Ke mbák chí bōnkwɔ bakon̄o Satan abhen bárəm bε báchi bo Israεl εnε bápu ke básε chi nsé, chøŋ nkø bó mántwɔ mántep mánén besí εbhεká ne nkø bø māndiŋi bε nkøŋ be. **10** Mbák chí bhe, bābháré εyøŋ εya, bārók ambi bεte kpirí ndú ekébhénti. Etí yø, chøŋ mbak ne bhe bε báké chwe ndú εsøŋjøri εnε étwø mεmø bo abhen báchi fá amik mankem. **11** Métwɔ mandú mpok. Tě ká kpirí ndú menyin̄ εbhεn bābháñjó bε yε mmu áké føŋø nta kēnókó yεka ané átøŋ bε mānu bāsøt awónem. **12** Mmu anε ánu ásøt awónem, chøŋ ntøp yi mbø εkwap amem εkerákap Mandem Mmu mëtök, yi kefú are wáwák. Ne chøŋ nsíŋ nnyén Mandem ne nnyén etök Mandem yi amæet. Etök εyø chí Yerúsalem anε nkø anε áfù amfay ntá Mandem átwø fá amik. Chøŋ nsíŋ nnyén nekø ena nkwo yi amæet. **13** Mmu anε ábháñjó batú ángók εnyin̄ εnε Efónjó Mandem ághàti béká bōnkwɔ.”

Ekáti εnε Yesu ató ntá bōnkwɔ abhen etök Laodísia

14 Yesu arək ambi bεghati Jõn bε, “Síŋ ekáti εnε tó ntá ángel anε ábhàbhéri bōnkwɔ abhen etök Laodísia. Síŋ kø bø mandiŋi bε bεyøŋ εbhεn bεfú ntá mmu anε bábhíñjí bε ‘Amen.’ Yi achi mmü tεtεp ne Ntísie anε tεtεp. Mandem afæet chí nta yi ke ághoko menyin̄ menkem.” **15** Yesu arək ambi bεrem bε, “Ndíñí bətik εbhεka. Báchi mbø manyiep amen ásóti, sóŋ be kesøŋ, kwεn be kεkwén! Eri

bε mǎmbák mbə manyiεp bakwən, mbák épú nə, mbə manyiεp basəŋ. ¹⁶ Təndu bachí mbə manyiεp amen ásóti, kwən bě kəkwən, sój bě kesəŋ, chəŋ mpá be mféré anyu wa. ¹⁷ Yəntikí mmu ywəka ărèm bε, ‘Nchí mǔnkáp, mbőŋ beyă ményiŋ. Mbíkí chep yĕnyiŋ.’ Ke be băbhíkí riŋi bε băchi ndü əkwət. Băchí bo abhen mmu ábhóŋjó bəghə be ntínso, bachí bachébhébho, bachí manemamáik, bachí bəbhó bəwó. ¹⁸ Nchí niε ye bhe bε mǎntwə ntá ya mǎnkú pú anε básóŋjó ango bafere ményiŋ menkəm aré bε mǎmbák bō bakáp tətəp. Twó ká ku nden pépér mǎmfyé amuet bε mǎnkútí bəbhó bəwó εbhəka εbhən bέchyε bhe ntíánwóp. Twó ka, mǎnku babhé mǎmfyε amík bε mǎnkwáy bəghə mbanj tətəp.

¹⁹ “Nchí nyure bo abhen nkóŋjó, nchyé bhə ntəmsi. Fié ye ka bətaŋ békə ményiŋ εbhən bəchi chak, mantik nseŋ ndü bəbá εbhəka. ²⁰ Ghók ká, nchí ambínywóp téé nchí dəp. Mbák mmú aghok εyəŋ εya ánénə mbínywóp chəŋ nchwe anywóp, nnyié nenyié ne yi. ²¹ Mmu anε ánù ánsòt awónəm, chəŋ nchyé yí bətaŋ bε anchəkə ne me ndü εnəkó kefə εya, nkúbhé mbə εnyü məmbəŋ nnú, nsət awónəm, nchəkə ne εtayá ndü εnəkó kefə εyi. ²² Mmu anε ábhóŋjó batú, ángók εnyiŋ εne Efónjó Mandəm ághàti bákwó bo Kristo.”

4

Jőn aghó εnəkó kefə Mfay

¹ Awu áfúéré nákó, njinjí ngó mbínywóp anε achi fúú amfay. Ne mpət ngók εyəŋjó mbí εne nnáŋ nyaka ngoko ndü éghàti me ményiŋ ne εyəŋ mbə

ené mmbá. Ngók ndú yo érèm ntá ya bε, “Twó wən amfay, ne chóŋ ntəŋ wə mənyin̄ ebhen chəŋ bəfakari.” ² Témte wu, Efónjó Bədyerə atwó abhak ne me. Ngó enəkó kəfə amfay. Mmū abhak aré chəkə. ³ Mmət mmū wu are kət ɻwaŋwəŋwaŋ mbə batay ane bábhìŋi bε jáspa ne kanélian. * Mbanjátamfonj átee ághabheri enəkó kəfə eyo ánkət nəkə mbə ntay émeral. ⁴ Menək kəfə esə nsem menwi békáp enəkó kəfə eyo. Bōbatí esa nsem anwi báchókə ndú menəkó kəfə. Yəntikí mmu wap abhak ne nkú pérpér aməet, ne ntə-kəfə anti ane bághókó ne pú. ⁵ Mmyamyan̄ are fú ndú enəkó kəfə. Nəbu nkwo néré remti, nefan̄ ansay nəkə. Berónjá tandrámət bəbhak ambi enəkó kəfə méndu nəkə mbə *sesay. Berónjó bhə chí bəfónjó Mandəm tandrámət. ⁶ Enyin̄ ébhák besí enəkó kəfə mbə manyu. Engə nəkə mbə glas ane áŋaŋari.

Menyin̄ ménwí ebhen bəchi nepém bétée békáp enəkó kəfə, enyu ene émot echı ambi, émot ansem, echák ebhě awónem, enefú ebhe awóghə. Menyin̄ ebhə bébhón̄ bəyə amík ambi ne ansem. ⁷ Enyin̄ ene ambi ebhak mbə nkə, ene ékəŋo ebhak mbə nném mpəŋ. Enyin̄ ene éjwí bérát ebhón̄ besí mbə nkwaŋwaŋ, ne ene ejwi menwi ebhak mbə ebhəkə ene érè amfay. ⁸ Ndú menyin̄ menwi ebhen bəchi nepém, yəntikí émot ébhón̄ bəbhəp bətändat. Yəntikí ebhəp ébhák ne amík fúúú, ané amfay bəbhəp, ne ané aməm bəbhəp. Bárə kway nəkwáy bəti ne ngósí keywəməet bε,
“Nyáŋá, nyáŋá, nyáŋá chi Eta Mandəm Bətan̄

---

* **4:3** Jaspa abhəŋ nkwo mməet tákə. Ne kanélian chi ntay chú. Yó ankəm ághə tontó.

Menkem
yi mmu achi nyaka, nə achi, nə átwò chəŋ!”

⁹ Nə yəntikí mpok ane menyin εbhə bēbìti nə bēchyę kənókó nə bakak ntá yi mmu achi chəkə ndü enəkó kəfə, yi mmu achi nepém mpoknkem, ¹⁰ bōbati esa nsem manwi báré kwən besí mmu ane achí ndü enəkó kəfə mánchyę nəkə yi mmu achi nepém mpoknkem kənókó, nə mánguebhə nəkə ntă-kəfə εyap amik besí enəkó kəfə mánkway nəkə bə, ¹¹ “Acha nə Mandem mmu sétək, wə ke ókwáy mmu ane bo bábháŋjá berem be betaŋ εbhə beyă bəcha mánchyę wə kənókó nə bakak čti betaŋ εbhə, mbənyunə wə ke óghókó menyin menkem nə chí békónjo nkaysi yə ke ḡhoko bhə nə bəchi.”

5

Mónkwəmén asət Ekáti Mandem anenə

¹ Ngó nkwo əkáti nénép ndü awónem mmu ane achəkə ndu enəkó kəfə. Basin abhak yəntiki εbhak amem ne ansem əkáti. Báfyé bébháné anyū əkáti ndü bəpók tándrámət, baghaŋa. ² Nə ngó etanjí ángel Mandem ndu árəm nə εyəŋ etanjataŋ bə, “Agha ákway bəfere εbháné εnə, anenə əkáti εnə?”

³ Yə mmu, yə chi ane achi amfay nə Mandem nə yə chi ane áchí amik nə yə chi ane achi etəkó bawú kəkwáy ménéne yó. Yə mmu kəkwáy bəpay εnyin εnə básinjí amem. ⁴ Ndi beyă kəbhə mbənyunə bábhíkí ghə yə mmu ane ákwáy ménéne əkáti nénép εyo, nə yə chi bəpay basin amen achi aré. ⁵ Mündi amət ndu bōbati esa nsem manwi aghati me bə, “Képere di! Yinjí mmú ane bábhinjí bə Nku Nneréket ane bo Yúdah, Nném εbhárémə Mfə Debhít. Anu

asot awónem. Abhōj ngāngan̄ bēbhakari bēbháné tándrámöt ánēne ekáti nēnep.”

⁶ Mpok eyo, ngó Mónkwomén téé nentí enókó kefɔ ne menyin̄ ménwi ebhen bechi nēpém. Mónkwomén abhak ndū nkwa bōbati. Ebhak mbɔ bε mánañ baway nyaka yi. Abhōj babhañ tándrámöt ne amík tándrámöt. Amík ayi tándrámöt chí bēfónjó Mandem tándrámöt ebhen bátó mbankem amík.

⁷ Arók ntá mmu ane áchí ndū enókó kefɔ asot ekáti nēnep eyo nō echi ndū awónem ayi. ⁸ Asóré nókó ekáti, menyin̄ ménwi ne bōbati esā nsem anwi, bákwén besí Mónkwomén. Yéntiki mmu wap akém nekíj ne bekwəp ebhen baghoko ne pú. Bekwəbhə ebhə béjwí ne insens. Insens wu atee ndū neni kímuet bo Mandem. ⁹ Menyin̄ ebhə ne bōbati bare kway nekwáy nekə bε, “Wə ke ókwáy besot ekáti nēnep ómbakari bēbháné mbənyune báwáy nyaka wə ne manoj ame amen árójó amík ke ókú bo ne mə be mámbák bo Mandem. Óku nə ntá yéntiki manerékere bho, ne bō yéntiki eyənjótək, ne bō yéntiki etək, ne yéntiki nkwó bho. ¹⁰ Óku bho bε mändəp chi bo abhen óchí mfɔ wap, ne bo abhen báchiákap ntá Mandem mmu besé sétək. Ne chəj bō mámbak bafə ntá bo fá amík.”

¹¹ Njiŋi yε, ngó ndū ngémtáy bōángel bate bak-abhe enókó kefɔ ne menyin̄ ebhen bechi nēpém, ne bōbati. Ngók beyoŋ ebhap. ¹² Ngók ndū bō bákwáy ne eyəŋ etan̄ataŋ bε

“Mónkwomén ane báwáy nyaka,
akwáy mmu ane bo bárəm čti yi bε,
yi ke ábhónjó bətan̄ mənkem.
yi ke ábhónjó menyin̄ mənkem
yi ke ábhónjó nəriŋíndak nənkem

yi ke ábhónjó kefo kenkem.

yi ke bo babhōnja bechye kenočko, ne mámbiti

yi ke ábhónjó bęyä menwəp!"

13 Ne ngók ndü yentiki εnyiŋ εne εchi amfay, ne εbhēn amik, ne εbhēn etakó bawú, ne εbhēn amem manyu, bə menkem bere kway be, "Sémbítí mmu ane achi ndu εnəkó kefo ne Mónkwəmén. Sénhíe bə kenočko. Kefo kenkem kechi chi ntá yap. Bə ke babhōnja betan mpoknkem!" **14** Menyiŋ menwi εbhēn bechi nepém berem be, "Amen!" Ne bōbatí bákwén amik bare chye kenočko ntá mmu ane achi ndü εnəkó kefo ne ntá Mónkwəmén.

6

Mónkwəmén abho bébhákari bébháné ndü εkáti

1 Ngó ndü Mónkwəmén áferé etabhé bəbhane émot ndü bətap tándrámat εbhēn ekáti nénép. Ngók ndü εnyiŋ émot ndu εbhēn menwi ésáy mbə nefaj be, "Twó!" **2** Ngó mpənəndík ane pépér ne mmü ane ákə yə. Mmu wu abhak ne nkhet awó. Báchyé yi nta kefo. Afa arək ndu bəpet menu besət awónem.

3 Mpok Mónkwəmén áfére ébháné εnε ejwi bəpay, ngók ndü εnyiŋ εne ejwi bəpay ndu εbhēn menwi érəm be, "Twó!" **4** Mpənəndík achák afú yε ndü nebhəet εnəkó kefo. Are pe chuuu. Báchyé mmu ane ákə yə bətan ndu bəfere kpák ámik be bō mámbo bəway batí. Ne báchyé yi erəmē akparənja.

5 Mpok Mónkwəmén anenε εbháné εne ejwi berat, ngók ndü εnyiŋ εne ejwi berat érəm be, "Twó!" Njiŋi ngó mpənəndík pyo. Mmu ane ákə yə abhak ne *érúmē awə. **6** Ngók εnyiŋ mbə eyəŋ ndu éfù nénti menyiŋ εbhēn bechi nepém menwi. Eyəŋ eyə ere

rém bε, “Nkáp bεtik εbhεn nywɔp nεmət ákway bεku nkábhé nchwi εnwi. Nε nkúbhé nkáp wu ánkway bεku chi nkóp εnyú nchwi anε abhíkí taŋ εsiε byo nε εpay. Kε báké chəŋti bawεt nε mmεm.”

7 Mpok Mónkwəmén anεnε εbháné εnε ejwi mεnwi, ngók ndu εnyiŋ εnε ejwi mεnwi érèm bε, “Twó!” **8** Ngó yε mpəŋjándík anε achi bεmm nε nnyén mmú anε ákà yó nébhak bε Newú, nε Etəkó Bawú εnkoŋjó nəkə yí ansem. Báchyε Newú nε Etəkó Bawú bεtaŋ bε mánsət nεnū, nε nsay, nε eghorí nεme, nε nnya mbεmbe εnε fá mmík mángwáy bo abhεn bachi ndú εbhákómík émət ndu bεbhəkə mmík mεnkəm mεnwi.

9 Mónkwəmén anεnε ébháné εnε ejwi bεtay, ngó anten éfémé akap Mandəm bεfónjó bo abhεn baway nyaka. Báwáy bho mbənyunε bághàti bho εyəŋ Mandəm nε ntí nεmət. **10** Ngók ndú bεfónjó εbhə bεbík nε εyəŋ εtaŋataŋ bε, “Mandəm Acha, wə mmu óchí nyánjá, əbhak tεtεp, chəŋj éntat ná ke óntaŋ bō mmík abhεn báwáy bhεsε, ónkəmε kέmbé?” **11** Báchyε yε yεntíkí mmu wap éwεt εnε pεpεp nε bághàti bə bε mandək ambi bεywemət mandú kpatε mpáy batí baká bεtik nε batí bō nkώ abhεn bō mmík babhəŋjó bεway mbə bho ankwáy.

12 Mpok Mónkwəmén ánéné εtabhé serwə εnε ejwi εtandat, njinjí, ngó εremé nεnyikisi mmík. Mmok arəp pyɔɔ mbə nden nekwεsε. Ntaŋ arəp mbə manonj. **13** Mambe áre fú amfay ánkwentí nəkə amík mbə kεpεménək εken kέkwènti amík mpok mbáép ataŋataŋ áfòk nε εnεm. **14** Nεbu nénémsi mbə ekáti nεnεp εnε bápet báféré. Yεntíkí njie afə ndú nebhət anε yó achi, nε yεntíkí mmík

anε achi nənti nnyén afa ndü nəbhæt anε yo achi.
 15 Bafš mmik ne maném bho, ne bōbatí batemé nenu, ne bō bakáp, ne betanjí bho, ne yěntikí mmu achák, yě chí abhen bachí basem, ne yě chi abhen bapu basem, bábúé bábhésé amem bəbasem, * ketárábhé ndü njiε egho. 16 Báre bhésé aré mámbiñi nəkə njiε ne yěntikí setárébhé be, “Kwén ká kuti besé bé séke ghə besí mmu ane achi chəkə ndü enəkó kefö ne be ntəmsi Mónkwəmén aké bhak ne bhésé. 17 Erəmē nywəp enen Mandem ne Mónkwəmén bátəŋ bəbənti εbhap néghaka. Agha ákway bəte?”

7

Báfyé bo Mandem berij amuet

1 Awu áfúéré nəkó, ngó bəángel manwi téé ndü amó-mmik anwi, mánchərə nəkə babhúép anwi be ake fok antwə yě chi amik, ne yě chi ndü manyu, ne yě chi ndü menək. 2 Ngó ye ángel achák ndü áfú atú ane mmok áfū anko nəkə amfay. Akém enyin ene básət bəfyé berij amuet bo Mandem mmu achi nepém. Ángel wu asáy abhiñi bəángel manwi abhen Mandem achye betanj be mánchənti mmik ne bəmanyu. 3 Aghati bhə be, “Báké chənti mmik, báké chənti bəmanyu ne báké chənti menək kpáte sémfyé erij Mandem aywesé nefó yěntikí nkubetik aywi.” 4 Ngók ye ndü mmu ághàti me mpáy bhə abhen báfyé erij Mandem nefó yěntikí mmu wap. Bábhak nkwa bho besa tándrámat nsem manwi abhen báfù ndü manerékét Israél byo ne apay ankem. 5 Ndü bə mankem, nka byo ne apay bafu ndü

* **6:15** Basem: Chi mbok ané achi amik, sayri, sayri, ndü njiε. Chí mbok ané áchí antené njiε mbə móket. Mbák babhoko ayo áya, bábhìñi be “Basem”.

nneréket Júda, nka byo ne εpay bafu ndū nneréket Rúben, nka byo ne εpay bafu ndū nneréket Gad. ⁶ Nká byo ne εpay bafu ndū nneréket Asha, nka byo ne εpay bafu ndū nneréket Náftali, nka byo ne εpay ndū nneréket Manáse. ⁷ Nká byo ne εpay bafu ndu nneréket Símión, nka byo ne εpay ndu nneréket Lévi, nka byo ne εpay bafu ndū nneréket Isáka. ⁸ Nká byó ne εpay bafu ndū nneréket Sébulón, nka byo ne εpay bafu ndū nneréket Joséf, ne nka byo ne εpay bafu ndū nneréket Benjamin.

Jón agho ngém̄tay bō ne nden pérpér amuet

⁹ Awu áfúéré nókó, ngó ngém̄tay bo abhen yě mmu apu kway bεpay. Báfú ndū yéntiki etək ne ndū yéntiki nnerékeré bho. Báfú ndū yéntiki nkwo bho, ne ndū bō yéntiki εyənjátək. Bábhak téé besí εnókó kεfə Mandem ne besí Mónkwəmén, ne nden pérpér amuet ne bewðamaŋ amo. ¹⁰ Báré bīk ne εyənj etanjataŋ be, “Mandem aywesé mmu achi ndu εnókó kεfə ne Mónkwəmén ke bápémé bhεse!”

¹¹ Boangel mankem batée bakap εnókó kεfə ne bōbati bho ne menyin εbhən bεchi nepém menwi bho. Bákwen amik besí εnókó kεfə báre chye Mandem kénókó, ¹² mandemē nəkə be, “Amen! Εrī bō mánđem mpoknkem be Mandem aywesé ke ábhóŋjá bεtaŋ. Achi ndiŋindak ne abhóŋ kεfə kεnkem. Senchyé yi bakak, senchyé yi kénókó, sémbiti yi. Abhóŋ bεyā menwəp!” Amen.

¹³ Mūnti amot arəm ye ntá ya be, “Ntikí bho né ne bewet pérpér amuet? Báfú fá?” ¹⁴ Ndəm ntá yi be, “Eta, wə ke óríñí.” Arəm ntá ya be, “Chí bō abhen bafú ndū εremē εsəñjori, báso nkú εyap ndū manoj Mónkwəmén ne bákə yó εrəp pérpér. ¹⁵ Eti yo kě bō

bátē besí enókó kefə Mandəm ne báchyè yi kénókó amem eket eyi beti ne ngósí. Ne yí mmu achi ndū enókó kefə ābhák chəŋ̊ ekuti eyap. ¹⁶ Chəŋ̊ nsay apú pere nu bhə, manyiəp kəperə kwak bhə, mmok kəperə kway besəŋ̊ bə aməet, ne yényiŋ̊ echak kəperə kway besəŋ̊ bə aməet, ¹⁷ mbənyuné Mónkwəmén mmu achi kəkwət ne enókó kefə ābhàbhəri bhə. Arəŋ̊ ne bhə ndū babhokó nyén ane manyiəp ami áchyè nəpém. Ne chəŋ̊ Mandəm antese bə babhesé mankəm amik.”

8

Mónkwəmén aféré ébháné ene ejwi tándrámət

¹ Mpok Mónkwəmén aféré ébháné ene ejwi tándrámət, mbaŋ̊ akwen arəp nyímí nyímí nyímí amfay ndū ēbhák neŋ̊kó nywəp emət. ² Ngó ye bəángel tándrámət abhen bachi besí Mandəm. Báchyé bhə mbá tándrámət. ³ Angel achak atwə atee kəkwət éfémé akap ne mənchan pú ane básəŋ̊ insens amem awó. Báchyé bhə insens * be yi anchəm ne nəníkímət bo Mandəm mankəm, amfay éfémé akap ene pú besí enókó kefə. ⁴ Móngo ane áfù ndū insens awó ángel are kó nəbhət Mandəm áchí ne bəyəŋ̊ nəníkímət bo Mandəm. ⁵ Angel wu asət móñchán pú wu, afyé ngo amem ane áfù ndū éfémé akap, amesə amik. Nebu nəbho bərəmti, nəfanj ansay nəkə tontó, miámian ankət nəkə, mmik anyikisi nəkə.

Mmbá

---

* **8:3** Insens: Enyinj ene ésbəŋ̊ə enchyə nəkə erítí eriəp.

6 Bəangel abhen tándrámət bátónji yε mməet bəfe mmbá εyap tándrámət.

7 Angel ané mbi afe mmbá yi. Témté wu, amanjá nebu achem ne ngó ne manoŋ, bəre kwénti amik. Ebhókómik émət ndu bərat ésjə. Ndū menək amət ndū baru arat ásəjə, ne tákə nkəm nkwo asəjə.

8 Angel ané ajwi bapay afe ayi mmbá. Ne básət enyiŋ εne echı mbə njie ngo, εnē édù mbə ngó, mámésə aməm manyu. Ebhókó manyu émət ndū bərat éyíbhíri erəp chi manoŋ manoŋ. **9** Ne ndu amət ndū baru nnya εne echı anyén arat égú enkəm. Ne býíŋi bachwi ane áchí anyén, ndu amət ndū baru arat áchójə.

10 Angel ane ájwí bárát, afe ayi mmbá, ne erəmē nembe néfú amfay, néngəo nəkə mbə sesay. Néfú nékwén aməm ndū manyén amət ndu árát. Nékwén nkwo ndū bəbhak εbhən manyiəp anyày amik. **11** Nnyén nembe enə chi Anen. Ndū amət ndū yəntiki baru nyén arat áróbhé nenenén. Ne bəyə bo bagu šti manyiəbhé mə mbənyunε änən nyaka tontó.

12 Angel ane ájwí manwi afe ayi mmbá ne εbhókó mmok émət ndu bərat, erəp chi pyə. Ebhókó ntaj émət ndū bərat erəp chi pyə. Ndū amət ndū baru mambe arat áróp chi pyəə. Ebhókó nywəp émət ndū bərat érəp chi pyə. Ebhak enyumət ne εbhókó beti émət. **13** Njinjı yε ngó ndū εbhəkə érè te amfay nebu, émbikə nəkə ne εyəjə etanjataj be, “Chəŋ émbəp εncha! Chəŋ émbəp εcha! Chəŋ émbəp εncha ntá bo abhen bachi awu amik! Bəangel abhén báróbhé bárát báfe εyap mmbá!”

9

¹ Angel anε ajwi batay afe ayi mmbá. Ngó nembé ndu néfú amfay nékwéné amik. Báchye nembe εnɔ εfíñí ménéné nnyú nepi εnen nebhlíkí bhøj ngwénti.
² Anené nnyú nepi εnɔ. Móngó are fú are tontó mbø móngo anε áfù ndú nepi εnen ngó ádù are. Móngó wu akútí mmok, mbañj arøbhø giri gíri pyøø.
³ Ngémptay éfú yε ndu móngo wu, ejwi amik. Báchye yø betañ betie bho mbø ngá-neghay. ⁴ Bágháti ngémptay εyø be eke chønti tákø, ne yε chí menøk, ne yéntiki εnyiñ εne égò amik, ne be énchyé εsøñøri chi ntá bo abhen εriñ Mandem εpu bhø nefó. ⁵ Báró be yø ényok bøbhø ndú batañ atay, ke be báké chye ngémptay betañ beway yε mmu. Esøñøri εnε ngémptay ébháñjó béchye bo εbhak mbø bebe εbhøn mmu ábhøn mpok ngá-neghay ánm̄ yí. ⁶ Mpok yø, chøñ bo mánjañ newú, ke bápú ghó nò. Mámbiñj newú, ke newú némbue bhø.

⁷ Ngémptay εyø εbhak mbø mpøñjondik εnε batonjti berøñ εbhínenu ne yø. Yéntiki ngémptáy abhøn εnyiñ anti mbø nta kεfø anε bághókó ne pú. Besí εbhøp bebhak mbø εbhøn nkwañwañ. ⁸ Emenénti yap ébhák mbø εnε baghøré, ne ámén ayap abhak mbø anε nkø. ⁹ Ngémptay ébhøn εnyiñ ambeápak mbø ndé-nenu anε bághókó ne εse, ndu bækuti mbeápak ne εwat εnε éfù ndú bebhøp εbhøp εbhak mbø beremti εbhøn békøndik εnε érøñ εbhínenu ntiét ntiet. ¹⁰ Baghó ayap are tie bho mbø ngá-neghay. Ne betañ εbhøn yø ébháñjó bækø bø mangok bebe ndú batañ atay bère fu ndú baghø yap. ¹¹ Mfø wap chí ángel anε ákémé nepi εnén nebhlíkí bhøj ngwénti. Nnyén εni ndú εyøn bo

Israël chí Abádən, nə ndü εyəŋ Grik chi Apóliən, nə chi “Nchón̄tí menyin̄.”

12 Σrēmē εsəŋjəri εnē mb̄i éfūét. Ghó ká, béchák bépáy bétwà.

13 Angel ane ájwí bátándát afe ayi mmbá. Ngók εyəŋ εne éfú ndü batí éfémé akap pú bəsí Mandəm. **14** εyəŋ εyə ére rem ntá ángel ane ajwi bátándát mmu ákémé mbá awə bε, “D᷑ bəángel manwi abhen bágwáré awu nepak nyén-negho εnén bábhīŋi bε Yúfretis mámfú mándók!”

15 Bákáŋjári ye bəángel manwi bhə bέ mámfá mándók mángwáy mmü amət ndü yéntiki bo batí arat. Bábhəre nyaka bə aré menoŋ neŋjékó nywəp εnə, ndü nkúbhé nywəp εnə, ndü ntaŋ wu, nə ndü mmíé εnə. **16** Ngó batemé nenu abhen bákə nə mpəŋjóndik. Mmúfu aghati mε mpáy yap. Bábhak bə milión bəsa byó (200, 000, 000). **17** Ndü kénó amík antifu, ngó mpəŋjóndik nə bə abhen bákə yə. Báfyé ndé-nenu εnē bághókó nə εsé ndu bəkuti mbeápak εyap. Ndé nenu εyə εbhak chuu mbə ngó, εbhák mbə nkwbhé nebu, εbhák nkwbə mmæt sekək sekək. Batí mpəŋjóndik abhak mbə batí nkə. Ngó nə móngo nə *εriεbhé səlfə, * éré fu mpəŋjóndik εyə anyu. **18** Beghori εbhə berat, nə chi, ngó, nə móngo, nə εriεbhé səlfə, béfú anyú mpəŋjóndik bérwáy mmu amət ndü yéntiki bə batí arat. **19** Betaŋ abhen mpəŋjóndik εyə béfú nyaka chi ndü manyu yap nə ndü baghó yap. Baghó yap achi nyaka mbə nnyó. Abhón̄ batí. Nə baghó yə kε yə énèm nyaka bo εnchyε nəkə bhə εsəŋjəri.

---

* **9:17** Səlfə: εnyiŋ εnē básət beghoko εkém nə yə.

20 Bakwāñwaŋ abhen bεbéptí menyinj εbhə bέbhíkí way, kεtίknsem ndú menyinj εbhən bə bághókó ne amo. Bó kerə bεchye kēnókó ntá bεfónjó bεbúbεbə, ne ntá bəmandem nsé abhen bə babhən bághókó ne pú, ne abhen bághókó ne silbha, ne abhen bághókó ne bráns, ne abhen bághókó ne batay, ne abhen bághókó ne menək, ne bəmandem nsé bhə bápú ghə mbaŋ, bápú ghok mbaŋ, ne bapu kə! **21** Bóbhə kεtίknsem yě chí ndú neway bho awap ne yě chi ndú baraká njə ayap ne barak épusi ayap, ne yě chi ndú aghəp awap.

10

Angel asət mókati nénép achák

1 Awu áfúéré nókó, ngó etanjí ángel achak ndu áfú amfay ásəp amik. Nebhāŋ nékáp yi. Mbaŋ táoñ abhak amfay ntí ywi. Besí εbhi méngə nəkə mbə mmok, ne bεkak εbhi mbə bεkwabhé ngó. **2** Mókati nénép ane mánéné abhak yi awə. Atee εkak awónem εyi ndú manyu, atee εnε awóghə εbhi. **3** Abík ne εyəŋ etanjataŋ εnε échí mbə εnε nkə ane ábík. Abíkí nókó, nεfanj asáy ndəŋ tándrámət. **4** Nεfanj asay nəkə ndəŋ tándrámət, nde yanj besiŋ εnyinj εnε nεfanj áréémé. Ke ngók εyəŋ εnε éfú amfay ndu éghàti me be, “Jké kə yě mmu ándínjí εnyinj εnε nεfanj ásáy ndəŋ tándrámət arəm. Késiŋ yo.”

5 Angel ane ngó ndu atee ne εkak émət ndú manyu, εkak εchak εbhi, asá awónem ywi amfay. **6** Ayíkí ndú nnyén mmu ane achi nεpém mpoknkəm, mmu ane ághókó mfay ne mmik ne yéntiki εnyinj εnε εchi amfay ne εnε εchi amik, aghoko manyu ne yéntiki εnyinj εnε εchi amem.

Ayikí arəm bε, “Mpok bεpet bəchəŋti apu! ⁷ Kε mpok ángel ane ajwi bəángel tándrámot áfè chəŋ ayi mmbá, nkaysi Mandəm ane áchí bhésé bhésé ăfu kpoŋoroŋ, nkúbhé mbə εnyü yi ághátí nyaka baremé kepiňti bhi.”

⁸ Eyəŋ εnέ éfú amfay, εnέ nnáŋ ngókó εpet eghati yε me bε, “Dók sət mókati nénép ane achi fuu awə ángel ane achi téé ne εkak émət ndü manyu, εkak echak εbhi.”

⁹ Ndək ntá ángel wu, ngati yi bε anchye me mókati nénép wu. Aghati me bε, “Sət yó nyíé. Chəŋ émbak wə anyu mbə baweré betu, kε aməm menyie éndəbhə nenenén!” ¹⁰ Nsət yε mókati nénép wu awə ángel nyíé. Eré nyiňti me anyu mbə baweré betu. Kε nnyié nókó, ékú menyie εbha béróbhə nenenén. ¹¹ Bágháti yε me bε, “Óbhəŋ bέpét berəm nkaysi Mandəm ane áyínjí beyə bho, ne beyə betək, ne beyə beyəŋtək, ne beyə bafə.”

11

Mandəm ató baremé kepiňti bati apay

¹ Awu áfúéré nókó, báhyε me εnókó njenti ne bághati me bε, “Dók yenti εkerákap Mandəm, ónjenti εfeme-akap, ómpay bo abhen báhyε Mandəm kənókó are. ² Kε kέyenti senta εkerákap. Dő nebhəet wu, mbənyunε bárə yi ambak ntá bō abhen bábhíkí riŋi Mandəm. Ne chəŋ bóbhə mánjati εtək Mandəm * ne betəŋ ndü bataŋ besa bəpay nsem apay. ³ Chəŋ nchyé betəŋ ntá batísie bha bəpay, mámbak ne nden ákpá aməet, nto bho

---

* **11:2** Etək Mandəm: Chi Yerúsalem.

bε mandək mangati bo ntó εna, ndǔ manywəp (1, 260) nka amət ne bəsay byo ne arat.”

⁴ Batísyε abhən bapay kε báchi téé bəsí Mandəm mmǔ mmik nkem achi yi awə. Bó báchi mənək ólif bəpay ne mənək εbhən bérpəkə beráñjó bəpay.

⁵ Mbák bömpap abhap báyāñ békə bhə εnyiñ, ngó áfu bhə anyu ámen bhə. Σnyu εyo kε báway yε agha ane áyāñ békə bhə εbéptí εnyiñ. ⁶ Bő abhən batı apay bábhəñ bətañ békem manyiεp bε ake kwən ndǔ manywəp ankem ane bə bághəti bő mənyiñ εbhən Mandəm afyé bhə anti. Babhəñ bətañ békə manyiεp andəp chi manoŋ. Nε bábhəñ bətañ bəchye bő mmik mənyü bəbéptí mənyiñ mənkem.

⁷ Mánáñj mánáñjá bέgháti bő mənyiñ εbhən Mandəm áyāñ bə mangati bho, nnya mbámbə ane áfu ndǔ nəpi εnen nəbhikí bhəñg ngwənti ānù ne bhə ansət awónem, angway bhə. ⁸ Berenε εbhəp mémbak għepti għepti ndǔ nkəngø egho εne bágó nyaka Acha wap ndǔ ekotákátí aré. Bábhìñj iyo ndǔ kembáep bε, “Sódom”, mbák épú no, mambinji bε, “Ijip.”

⁹ Chəñj bő mmik mankem, ne maneréket ankem, ne bő bəyəñtək menkem, ne bő bətək menkem mántwə mámkpək berené bawú bhə ndǔ manywəp arat ne εbhək, keka mámbémé bhə. ¹⁰ Chəñj bő mmik mámbəñ bəyă maňák, mánto batı akap ne mányiε εpa mbənyune baremé kεp̄inti bhə batı apay báchyę nyaka bhə bəyă εsəñjəri.

¹¹ Ke éfħérré nóká manywəp arat ne εbhək Mandəm áká ſyu εyi εne échye nəpém échhwé bhə amuet. Bápətnsem ndǔ nəpém, báteté. Bəyă bəcháy békem bo mankem abhən bághó bhə. ¹² Baremé kεp̄inti bhə batı apay bághók yε εyo εtañatañ εne éfú

amfay érèm ntá yap be, “Twó ká wən amfay!” Báré rəŋ amfay aməm əkpəkó nəbhan, bōmpap abhap bate mámpəkə nəkə bhó. ¹³ Nkúbhé mpok eyə, eremé nənyikisimik ékwén, ne əket émot ndü yəntiki bekət byo aməm nném etək, ébáy mmuet amik. Nká bho tándrámat bágu ndü nənyikisimik enə. Bécháy békém abhen bábhíkí gu. Báré chye kənókó ntá Mandəm mmu achi amfay.

¹⁴ Erəm esənjəri ené ejwí bēpay éfuet. Ghó ká, ené ejwi berat étwə mandú mpok.

Angel ane ajwi batí tándrámat afe aywi mmbá

¹⁵ Awu áfáéré nəkó, ángel ane ájwí batí tándrámat afe aywi mmbá. Ngók bətaŋtí bəyəŋ amfay, mēndəmə nəkə be, “Mandəm Acha aywesə ke ábhóŋjá bətaŋ bekəm mmik nkəm nénə mbə Mfə mpoknkəm. Yí ke ákəm mmik nénə ne Mpəmə yi afyé nyaka barięp be ătò.” ¹⁶ Bōbatı esa nsem manwi abhen báchí chókó besi Mandəm ndü menəkó kefə bákwén amik báchyə Mandəm kənókó ¹⁷ mändəmə nəkə be, “Mandəm Bətaŋ Menkəm, Acha, wə mmu óchí ečəŋj, əbhak nyaka, séchyè wə bakak ndu ósóré bətaŋ ebhe, ne wəmbəŋ ənáŋá óbhó bekəm mmik mbə Mfə. ¹⁸ Bō abhen bábhíkí riŋj wə bábè nyaka ntí ne wə. Ke mpok akway ane ătəŋ bhə ebhe bəbənti. Mpok akway ane ătəŋ bo abhen bagú. Mpok akway ane ókap bō bətok bhə, ónkap baremé kəp̄inti ne bōbhə mankəm, ónkap bo abhen báhyè wə kənókó, yě chi ndéndəmə bho, yě chi manəm bho, mpok akway ane ónàŋa ne bo abhen báwày batí fá amik.”

19 Mánéne ye ekerákap Mandem ené échí amfay. Ngó ekubhé nku amem. Myamyañ áre kət. Nəbu nére remti, nəfanj ansay nəkə. Nenyikisi mmik negho nékwén. Amañá nəbu áré kwenti tontó.

12

Jón aghó ngoré amot ne nnya mbámbu

1 Awu áfúéré nákó, ngó eremé erinjí maknkay ené ébhésí amfay. Ebhak chí ngoré ane afyé mmok amuet mbə nkú. Ntanj ábhák anten bəkak ebhi, ne nta kəfə ane áchí yi anti abhón mambe byo ne apay. **2** Asene ne menie, ambikí nəkə ndü ánōjsi ne bəyə bəbe.

3 Erinjí maknkay echak ébhésí amfay. Ngó eremé nnya mbámbu ane ápe chuuu ne batí tándrámət, ne babhanj byo. Yéntiki ntí ábhón aywi mónta kəfə.

4 Ngó ywi áyá ndü mambe amot ndü baru arat ámēse amik. Ate besí ngoré wu nə ánōjsi, ánoj nəkə menyie mmə ane yi ánōjsi bəbhe.

5 Abhé mómbakanem ane ábhónjo bəkem bō yéntiki etək mbə Mfə ne enəkó kəfə eyi ené bághókó ne ese awə. Báfónjə mówu témté bárək ne yi ntá Mandem besí enəkó kəfə eyi. **6** Ngoré abuē arək amem baso, nəbhuet ane Mandem atonji ntá yi bə máne yi are ndü manywəp nka amot ne.

7 Nenu nékwén amfay. Máykəl ne bəángel abhen bachi anten yi báre nu ne nnya mbámbu ne bəángel abhen bákòño yi. **8** Ké Máykəl ne abhi bəángel básət awónem amfay yap, bō keperə bhəj nəbhuet amfay.

9 Básət ye etanjí nnya mbámbu ne bəángel abhen bachi anten yi báfeméri amik. Bábhiñjí nnyó ane

te nyaka yɔ bε Mfɔ bɛfóñó bɛbábɛbɛ, nɛ nnyén εni nɛchak bε Satan, ndu yi achi mmu árwò bɔ mmik.

¹⁰ Awu áfúéré nákó, ngók eyəŋ etanataŋ amfay. Ère rem be, "Néne, Mandem aywese apémé bōbhi. Chəŋ ambak Mfə bōbhi, ankem bo ne betaŋ ebhi. Néne, chəŋ Mpemé Mandem afyé nyaka barięp be atò ambóny betaŋ amfay mmik nkem, mbənyuné mánaŋ basöt mmu ane ábhare nákó bōmayesë barak amuet besí Mandem beti ne ngósí, báfemeri fá amik. ¹¹ Befuet ndü manoŋ Mónkwomén ne ndü Mbok Ndindí ane baghati bho, bōmayesë manu ne yi basöt awónem. Báká nyaka bechyé nepém enap nkwo. ¹² Ndu echi no, mfay, bón yé manják. Bě mankem abhen báchi amfay, bón ká manják! Ke mbák chi mmik ne manyu, eyak echí ne bhe mbənyuné Mfə befónjóbebébe asep atwo ntá yeka ne beyá echók mbənyuné yi arinji be mpok ayi arɔp chi kekwot!" ¹³ Mpok nnya mbúmbé ághó be básöt yi báfemeri amik, abho bekojo ngoré ane ábhé mómbakanem anet. ¹⁴ Ke báhyé ngoré wu bebhap bepay ebhén nném ebhókó be yi ándé, ámbié nnya mbúmbé andék amem baso, ndü nebhuet ane bábhónjó mene yi ndü mamié arat ne ebhók ndü nebhuet ane nnya mbúmbé apu kway beku yi yenyiŋ. ¹⁵ Nnyó áré gboko manyiẹp anyu amen achi mbo nnyén bé némpókó yi mbo eghori manyiẹp. ¹⁶ Ke mmik akwak yi. Begháré béké aré menyu nnyén enen néfu anyú nnyó. ¹⁷ Nnya mbúmbé ábé yé ntí ne ngoré wu. Arék menyu ne bōbhi ne bebháré bōbhi. Bōbhi bhó chi bo abhen bábháré bebhé Mandem, ne báte batísie ndü menyin ebhen Yesu áká bo barinji. ¹⁸ Nnyó áté ye ndü ésiép, angókó manyu ánou nákó aré.

13

Nnya mbámbú afú amém Manyu

¹ Awu áfúéré náká, ngó nnya mbámbú ndu áfú amém manyu. Abhój batí tándrámöt ne babhañ byo ne bántă-kefó byo ndu babhañ ayi. Yéntiki ntí ywi ábhój nnyén enen nérem ebábu éti Mandem.

² Nnya yo abhak mbó mbé. Bayarékak ayi ábhak mbó ane nnya mbámbú ane bábhìnjí be bée. Nnyu yi ábhák mbó ane nkú. Nnya mbámbú achye nnya yo betan̄ ebhi ne enokó kefó eyi ne betan̄ ebhen yi ábhójó. ³ Ntí nnya yo ámot ábhój erem ebhé efuet ene étòj be báchye nyaka yo efuet ene ekway beway yo ke efuet ére égú. Bó mmík mankem bábhák maknkay, babho beghok chi nnya yo. ⁴ Bo báré chye nnya mbámbú kénokó mbonyune yó achye betan̄ ebhi ntá nnya mbémbé yo. Báré chye kénokó ntá nnya mbémbé mánđemé nöká be, “Agha áchi mbó nnya mbémbé ne? Agha ákway menú ne yó?”

⁵ Báchye yo mbi bépanyu ne bérém ebúbu éti Mandem. Báchye yo mbi bebhój betan̄ amfay bo ndú batañ besa bëpay nsém apay. ⁶ Abho bérém bëbëptí menyin̄ éti Mandem, ne éti nnyén Mandem ne éti nebhæet béchokó Mandem ne éti bo abhen bachi amfay. ⁷ Ne báchye yo mbi be ánu ne bo Mandem ánsat awónem. Ne báchye yo betan̄ amfay yéntiki nneréket bho ankem fá amík, ne amfay bo Mandem, ne amfay bó yéntiki eyoñóték ne amfay bó yéntiki etók. ⁸ Chøj bó mmík mankem mánchye yo kénokó, nō chi bo abhen bábhíkí siñ manyén ayap amém ekáti nepém te mpok mmík ábhíkí re bho. Ekáti yo chi ené Mónkwómén mmu báwáy nyaka.

9 Mmu ane ábhójó batú ángók! **10** Mmu ane Mandem áréémé bē mánkém yi, chōj mánkem. Mmu ane áwày bho ne akparenja, chōj mángwáy yi ne akparenja. Ndu echi nō, bo Mandem babhój bétée kpirí ne mándak nōkə chi ambi ndū neka enap ne Yesu.

11 Awu áfúéré nōkó, ngó nnya mbéumbé achák ndū áfù amik. Abhój babhaŋ apay mbə Mánkwomén ne eyəŋ eyi ébhák mbə εne nnya. **12** Are kə menyiŋ ne betaŋ εbhən nnya ane mbí menkem besí bhi. Akə mmik ne bo abhen bachi are mánchyę nnya mbi mmü εfuet eyi égú kénokó. **13** Nnya ane ajwi εpay yo áká bεyá menyiŋí maknkay. Are kə te bέ ngó amfu amfay antwə amik bō mángó nōkə. **14** Afhét ndū menyiŋí maknkay εbhən báhyę yi mbi bē ánkə besí nnya ane mbí arwá bō mmik. Aghati bhó bέ mángókó ntíako ane bō básót manchyę nōkə kénokó ntá nnya ane achi nəpém yéndu mānáj báhyę nyaka yo εfuet εne εkway beway yo ne akparenja. **15** Mandem achyę nnya ane ájwí εpay mbi, yó akə čyu εne échyę nəpém échwe amuet ntíako ané nnya ane mbi. Ntí-ako wu abho berem kəpi. Akə bē mángwáy bo abhen bábhíkí chyę yo kénokó. **16** Nnya ane ájwí εpay akə nkwo bē mámfyę εriŋ, yě ndū awónem, yě ndū nefó yéntiki mmu. Yí mánkə nō ntá ndéndeme bho ne maném bho, ne ntá bō bakáp ne bachébhébho, ne ntá bo abhen bápu basem ne abhen bachi basem. **17** Akə nō bέ yě mmu áké bhój mbi bəku ne yě chi bəti εnyiŋ kpáte εriŋ εne nnya mbi εmbak yi amuet. εriŋ eyo chí nnyén nnya yo, mbák εpu nō, mpáy ane áté ndū nnyén

εni. ¹⁸ Mmū abhəj bébhəj nəriñíndak. Mmu ane ábhóñá keboj ăriñi εnyiñ εne mpăy ane achi amæt nnya yø átəj. Mpăy yø chi mpăy bakwăñwañ ne mpăy yø chi bəhundret batándat ne besa berat nsem betandat (666).

14

Bo abhen Mónkwəmén ápémé bákwáy nəkwáy

¹ Awu áfúéré nökó, ngó Mónkwəmén téé amfăy njie Síon. Bō nka besa tándrámat nsem nka εnwi bábhak ne yi (144,000). Básíñ nnyén Mónkwəmén ne εnén Etayi ndü nefó yéntiki mmu wap. ² Ngók εyoñ εne éfù amfay. Ebhak me batú mbo εwaré tutunyén ne mbə nəfañ ane ásày ne mbə εyoñə bakinj ane bō bákwt. ³ Böbhə nka besa tándrámat nsem nka εnwi báre kway nəkwáy nəkə besí εnəkó kefə Mandəm ne besí menyiñ menwi εbhən bechi nəpém ne besí bōbatı. Yë mmu keka bəghək nəkwáy no εbhíkí fuet chi bō nka besa tándrámat nsem nka εnwi abhen Mandəm ápémé, afere amik. ⁴ Böbhə ke bachi pépép besí Mandəm mbənyunε babhiki nyóp mmæt ndü baraká kebhare ne baghəré. Bó ke bákòñó Mónkwəmén yéntiki εbhak εne yi áròj. Böbhə ke Mandəm ápemē ndü nkwañ bō mmik be mámbak ntá yi ne ntá Mónkwəmén. ⁵ Bábhíkíre sense wáwák mbənyunε bábhíkí bhəj békwené.

Ján agho bəángel barat

⁶ Awu áfúéré nökó, ngó ángel achak ndu árè te amfăy nebu. Are twó ne Mbok Ndíndí ane áfú ntá Mandəm ne achi tətəp mpoknkem. Are twó ne yø ntá bō mmik, no chi, bōbetək menkem, ne

bő maneréket ankem, ne bő bęyənjótək mənkem.
7 Angel arem ne εγοη εταναταη be, “Cháy ká Mandem mǎndem be mənwəp εbhi bęya bęcha mbənyunε mpok ane yi átən bo agháká. Chié ká yi kənókó! Yi ke ághókó mfay ne mmik, ne bəmanyu, ne babhok ané manyiεp ányayé are.”

8 Angel ane mbi árón nőkó achak abhesi andemē nőkó be, “Erəm etək Bábilon ékwən bǔp. Echántí bő bətəkó mmik mankem ne bępő barak εpúsí yi. Echi mbə be échyé bhə mmém bataŋbataŋ mányu.”

9 Angel ane ajwi barat árón nőkó, achak abhesi andemē nőkó ne εγοη εταναταη be, “Yé agha ane áchyè kənókó ntá nnya mbámbu ane áfú amem manyu ne ntíako yi, ne anka be mámfyé eriŋ εyi ndü yé chí nəfó eni ne yé chí ndü awə aywi,
10 chəŋ yi nkwo anyú mmém bəbənti Mandem amen Mandem afyé ndu nkəp anjwi tép yi ke chəpti ma ne manyiεp ndu áyan mántaŋ. Ne chəŋ yi wu ambón nném εsəŋəri amem ngó ane ádú ne *sólfə, besí bəángel Mandem ne besí Mónkwəmén.
11 Móngo ane áfù ndü ngó ane mmu wu achi amem apú may. Bo abhen báhyè nnya mbámbu ne ntíako yi kənókó ne báka be mámfyé eriŋ nnya yo bo amuet bápú bhəŋ chəŋ neywəmuet ndü εsəŋəri eyap beti ne ngósí.”

12 Ndu echi nə, bě bo Mandem, bě bho băbhàre bəbhé Mandem, bě bho băbhóŋó neka ne Yesu, tě ka kpirí ne εkébhénti.

13 Ngók yé εyəŋ εne éfú amfay érəm be, “Sín menyin εbhən amik: Bebhə εchəŋ, εri εcha ntá yəntikí mmu ane ágú εnε yi ábháré mmuet ne Yesu Acha ne ntí nemot.” Efónjó Bedyere árəm be, “Echi

tetep, chəŋ yi amboŋ neywemhet ndü bətik εbhi mbənyunε nsáy bətik εbhi ăkoŋo yi.”

Enyiŋ εne εbhəŋo bəfakari ne bō ndü ngwənti mmik

¹⁴ Awu áfúéré nökó, ngó ekpəkó nebhaŋ εnen pérpēr ne mmü are chəkə mbə Mmu ane áfú ntá Mandem. Nta kefə ane bághókó ne pú abhak yi anti, ne ngak ane ácháp abhak yi awə ndu bəkpət mbwət. ¹⁵ Angel achak áfú amem εkerákap Mandem arem ne εyəŋ etanataŋ ntä mmü ane achi chəkə ndü ekpəkó nebhaŋ be, “Bo békpət mbwət ane anaŋ ape ne ngak ayε mbənyunε mpok bəfere yo ndu bətəkó mmik aghaka.” ¹⁶ Mmü ane achi chəkə ndü ekpəkó nebhaŋ áfoŋ ye ngak ane achi yi awə ndü bətəkó mmik áféré mbwət nkəm.

¹⁷ Awu áfúéré nökó, ángel achak afú ndü εkerákap Mandem εne echi amfay. Yi nkwo abhóny ngak ane ácháp ndü bəkpət mbwət. ¹⁸ Angel achak afú kékwo t éfémé akap. Awú abhóny bətaŋ amfay ngó. Arem ntá ane akemε ngak bəkpət mbwət ane ácháp ne εyəŋ etanataŋ be, “Kpót kəpəm énək εkén bábhiniŋ be grep amik nyokoti mbənyunε kénáŋ kέpe.” ¹⁹ Angel wu áfoŋ ye ngak ndü bətəkó mmik mənkəm, akpót kəpəménək, anyokoti, ato amem neyaré grep. * εyəŋ enkəm étóŋ be Mandem anaŋ abənti tontó. ²⁰ Báyat kəpəm εkə amem neyaré grep antí etək. Manoŋ afú wu are. Manoŋ mo ajwi amik mbə meta amət ne εbhək, ne aghoŋo kpát bəsap εbhi begħaka mbə bəkilometra besa byo (200).

---

* **14:19** Neyaré grep: Mbok ane báyàt kəpəmé grep are be nnok yi ámfú, mánsət mankə mmém grep.

15

Jón aghó begħori ebħen ngwenti

1 Ngó ɛrem ɛriŋ n̄e ɛriŋí maknkay ɛchak amfay. Ngó bɔángel tándrámøt, n̄e begħori tándrámøt ɛbħen bechi begħori ɛbħen ngwenti mbənyunے bɔ k̄e b̄etøj b̄ebentí Mandem ɛbħen b̄etwø ndū ngwenti. **2** Ngó ɛrem enyiŋí maknkay mbɔ manyu. ɛbhak mbɔ amanjá n̄ebu n̄e énkøt n̄ekø ɻwaļwāļwaļ mbɔ glas ane ngó achi amem. Ngó bo abħen mánú n̄e nnya mbámbu n̄e ntíako yi n̄e mpāy ane áté ndū nnyén nnya mbámbu, mánu basajt awónem. Bōbhø bátée angøkø manyu wu n̄e bakíŋ ane Mandem áchyé bhø abħak bɔ amó. **3** Bátée angøkø manyu wu mánkway n̄ekø nekwáy Moses mmɔbbetok Mandem n̄e enen Mónkwomén be, “Acha, Mandem Bétañ Menkem, menyin ɛbħen ókù chi manem menyin n̄e menyiní maknkay! Wø, Mfø b̄etek menkem, menyin ɛbħen ókù b̄ebħak chi chak. N̄e oħi tteper. **4** Acha, agha ábhíkí bhøj b̄echay wø? Agha ábhíkí bhøj b̄echye wø kēnókó? Wø k̄e óħi nyáňá. Wø k̄e bɔ b̄etek menkem bábhójó b̄etwø b̄esí ɛbhe manchyé kēnókó mbənyunے mankem mánañ bághó be menyin ɛbħen ókù menkem b̄echi chak”.

5 Mánanjá n̄ókó békway, ngó eket Mandem amem etem amfay. ɛbhak fúú. **6** Bɔängel tándrámøt abħen bápkó begħori tándrámøt amø báfu ndū ekeré Mandem eyo. Bábhák n̄e nden pépép amuet, n̄e *nkuet ene pú ambeápak. **7** Enyiŋ émøt ene ɛchi nepém ndū ɛbħen menwi échyé bɔángel bhø tándrámøt b̄ekwøp ɛbħen pú tándrámøt. Bejwi n̄e b̄ebentí Mandem ane achi nepém mpoknkem.

8 Móngó ajwi amem əkeré Mandem eyo. Afú ndú kéném ne bétan Mandem. Yé mmu kebhój mbi bëchwe amem əkeré Mandem. Beğhori tándrámöt ebhen böängel tándrámöt bakemé amo bëbhój nyaka bëfuet kpik.

16

Jón agho bëkwəbhé bëbënti Mandem

1 Ngók ye eyəj etanjataj ené éfú ndú əkeré Mandem ndú éghàti böängel tándrámöt be, “Dók ká to bëbënti Mandem ebhen bëchi amem bëkwəbhé bëbënti ebhi tándrámöt ndú mmik nkem.” **2** Angel ane mbi arək apikiri eyi ekwəbhé bëbënti Mandem amik. Nkúbhé mpok yo bëfuet ebhen méném tontó bété amuet bo abhen baka nyaka bë mamfyé bø erinj ene nnya mbámbu amuet ne báchyé mandem nsé yi kénókó.

3 Angel ane ajwi bapay apikiri eyi ekwəp amem manyu. Manyu ayibhiri arəp mbø manoŋ amen ngú, ne yëntikí enyinj ene echí nepém amem manyu égú.

4 Angel ane ájwí bárát apikiri eyi ekwəbhé bëbënti amem manyén agho ne bömanyén ne ndú bëbhak ebhen manyiep ányay are. Manyiep mankem arəp chi manoŋ. **5** Ngók ndú ángel ane ábhójó betan amfay manyén árèm ntá Mandem be, “Wø óchí Nyáñá. Wø óchí néne ne óchí nyaka! Óchí chak ndú ntëmsi ane óchyé. **6** Bo bákø manoŋ bo Mandem ne amen baremé kepinti Mandem arən amik. Eti yo ke óchyé bhó manoŋ mányu. Eyø ekway ne bhø”. **7** Ngók ye eyəj ene éfù ndú éfémé akap Mandem eyo éndemé nökø be, “Acha, Mandem

Betañ Menkem, ſchyè bho ntémsi enyu ene echi sayri ne chak”.

8 Angel ane ájwí manwi apikiri eyi ekwəp ndü mmok. Báchye mmok betañ besəñ bō mbə ngó.
9 Mmok ásóñ bō mbə ngó, Yé nə bə ketíknsem ndü bəbá bhap. Bó keka bechyé Mandem kənókó eti kəném eki. Bárə rem chi ebába eti Mandem mmu ábhóñjó betañ amfay begħori ebhō.

10 Angel ane ájwí batay apikiri eyi ekwəp ndü enəkó kefə ene nnya mbámba. Ejuri ékwén amħet bo abhen yi achi Mfə wap. Bō bábhō məja bari yap ndü bəyā esəñjari ene bō bachi are, **11** ke bō ketíknsem ndü bəbépti menyiñ ebhen bō bákà. Mándem nəkə chi ebába eti Mandem mmu achi amfay mbənyunə beħħet ebhap ne bəbe békà nyaka bō bachi ndü bəyā esəñjari.

12 Angel ane ájwí batandat apikiri eyi ekwəp amem nyén negħo enen bábhini be Yufretis. Nnyén néwó nənkem bē bafə abhen bafú atú ane mmok áfu mambəñ mbi bəkiñi. **13** Ngó beħfónjó bəbábeba berat. Bébhak mbə mánsañ. Emot efu anyū nnya mbámba, eħak ēfú anyū nnya mbémbé ne enéfú anyū ndemekepinti nsé. **14** Beħfónjó ebhō chi beħfónjó bəbábeba. Békà menyiñi maknkay ne bérók ntá bafš mmik mankem ndu békə bō manchəm neħħet amot be mánu ne Mandem Betañ Menkem ndü nywəp enen yi átāñ chəñ bo.

15 Yesu Acha árəm be, “Għó ká, métwə mbə ngép. Chəñ éndi encha ntá mmu ane achi pě ne ākem nden eyi sayri be áké kō ebħow, ntianwóp ankem yi besi bho.”

16 Beſfójó bεbábeb₄ bh₄ bék₄ baf₄ mánchém nd₄
nεbh₄et wu n₄ bábh₄j₄ nd₄ εy₄n bo Israel bε
Amágédən.

17 Angel ane ájwí tándrámøt apikiri εy₄l εkwøp
nd₄ mb₄ép. εy₄n εtañatañ éfú nd₄ ekeré Mandem
nεbh₄et ane yi achi nd₄ enøk₄ kef₄ εyi bε, “Ndak
ámay!” **18** Mmyamyañ are køt. Neñan are sáy, nεbu
nénđemti nøkø. Ne εremé nenyikisłmik nékwén. Te
Mandem ághókó bø, εnyu nenyikisłmik enø nébhíkí
re fakari. Enø nétán necha. **19** εrem etøk ékøre nd₄
bεbhøk berat. Betøk bøgho ne betøk mmik bøchak
békwén. Mandem ake ghøkøntik εrem etøk Babiløn
nd₄ bøkø yø εnyu mmém bøbënti bhi. **20** Betøk
εbhøn bøchi nentí nnyén ménëmsi. Njiε enkem
nkøwø enëmsi. **21** Amanjá nεbu áfú amfay ánkwenzi
nøkø amik. Achíkiti εnyu εnε yëntíki nemøt nébhak
mbø bøkilo bøsa bøpay nseñ byo nd₄ menwøp εbhi.
Are kwenti bø amuet kpát babho berem εbábø eti
Mandem eti εsøñøri εyo.

17

Jón agho ngøré-nøkø amøt nε nnya mbámbø

1 Angel amøt nd₄ abhen tándrámøt abhen
bakemø bøkwøp tándrámøt atwø arøm ntá ya
bε, “Twø, chøn ntøn wø ntémsi ane Mandem áchyø
chøn nta nném ngøré-nøkø, nø chi, εrem etøk εnε
εchi kekwøt ne bøyä manyén agho. **2** Bafø mmik
bákø εpúsí ne yi, ne bø mmik mányú mmém ami
kpát bákwen, bákø εpúsí ne yi.” **3** Angel Mandem
wu apøkø me nd₄ Efójø arøk amøm baso. Aré, ngø
ngøré amøt chøkø amfay nnya mbámbø ane ápe
chuuu. Nnya mbámbø yø abhøn batí tándrámøt

nē babhañ byo. Manyén ane básiñí abhak amuet nnya yø ne ábhák manyén ane árèm ebúbu éti Mandem. ⁴ Ngøré wu asəbhéri mmuet ne nden ene echi chuu, enyú nden ene bafo báfyé, ne menyin pú, ne menyin nkáp, ne menyin bəfyé emi ebhen bághókó ne bɔbatay beyä nkáp abhen bábhijí bë pél. ⁵ Mánaj nyaka basiñ nnyén ndü nefó eni. Bö keriñi ntí nnyén eno. Nnyén énere nébhak bë, “Nném etok Bábilon chi nnə bagháré-nekö ne bəpð menyin ndü mmik nkem.” ⁶ Ngó bë ngøré wu anáñ anyú nyaka manoñ bo Mandem abhen baway éti bakonjø Yesu ne ntí nemot. Manoñ bo Mandem akém yi mbø mmém.

Mpok ngó ngøré wu mbak maknkay. ⁷ Ke ángel arem ntá ya bë, “Ndaká yí ochí maknkay tontó? Chøñ ngati wø enyiñ ene echi bhésé bhésé éti ngøré ne ne nnya mbúmbu ane batí tándrámot ane apəkø yi ne babhañ byo. ⁸ Nnya mbémbé ane óghá achi nyaka nepém, ke néne apet apú, ne abhøñ bəfu ndü nepi enen nebhiñi bhøñ ngwənti, bë andək ndü nebhuet ane babhøñ baway yø, ndak amay. Bo abhen babhiñi siñ manyén ayap te nebholik, bághø chøñ yø mámbak maknkay bë achi nyaka ke néne apet apú ne chøñ ampətnsem ndü nepém. ⁹ Eyø éyàñ yε bë yëntiki mmü ámbøñ keboñ. Bati tándrámot ate ndü njie egħo tándrámot ene ngøré wu áchókó are. Njie eyø éte nkwo ndü bafo tándrámot. ¹⁰ Bafo batay bágú. Amot achi nepém. Amot achi mfø néne. Mbák chí ane ajwi tándrámot abhíkí twø. Anáñ ántwá ábhák Mfø ndü mómbiñí mpok. ¹¹ Mbák chí nnya ane achi nyaka nepém ke apet apú, yó achi mfø ane ajwí mánen. Achí nyaka

amət ndū abhen tándrámət. Chəŋ mángwáy yo ndak amay.

12 “Babhaŋá nya yo byo ane ḥgho áte ndū bafə byo abhen bábhikí re chye bhə bətaŋ bəkəm kəfə. Kə chəŋ mánchyə bhə nə nnya mbúmbu bətaŋ mbə bafə ndū neŋəkó nywəp nəmət. **13** Bafə bhə mankəm bati byo báká εyəŋ émət bəchye bətaŋ εbhap nə kəfə εkap ntá yi. **14** Chəŋ bó nə nnya mbúmbu mánnte nənu nə Mónkwəmén nə yi ansət awáneṁ amfay yap mbənyunə yi ke achi Acha Mfə nə Mfə bafə. Bakonjo bhi chí bo abhen Mandəm ábhíŋí, ayap, nə bákđo yi nə ntí nəmət.” **15** Angel arəm ntá ya bə, “Manyén ane ḥgho ngəré-nəkə are chókó áte ndū ngémtáy bho, nə manerékere bho ankəm, nə bō bεyəŋjótkə mənkəm. **16** Chəŋ nnya mbúmbu nə babhaŋ ayi byo ane ate ndū bafə byo mámpap ngəré-nəkə. Chəŋ mánṣət yəntíkí εnyiŋ εnə yi ábhíŋjá, manku yi andəp εbho ewə. Chəŋ mányiε nyamwəét εyi nə mánṣəŋ yi nə ngó. **17** Chəŋ bafə byo bhə mánku nə mbənyunə Mandəm ákə bó mámbóŋ nkaysi amət ndu bəkə εnə yi áyàŋ bə mánku. Chəŋ mánka ye berə bətaŋ εbhən bə babhəŋjə mbə bafə amə nnya mbúmbu kpate menyiŋ εbhən Mandəm atí be mémfákári mémfakari. **18** Ngəré ane ḥgho chi nném etək εnə mfə ywi ábhíŋjá bətaŋ amfay bafə bətəkó mmik mənkəm.”

18

Mandəm atəmsi etək Babilon

1 Ngó ángel achak ndū áfú amfay ásəp amik. Abhóŋ bεyə bətaŋ nə bediéré εbhi bəre ghə ndū mmik nkəm. **2** Arəm nə εyəŋ εtaŋataŋ bə,

“Erèm etòk Babilòn ékwèn buúp!
 Eròp chi bechòkò bafónjó bëbùbëbu.
 Eròp chi bechòkò bëbéptí bafónjó ne bëpò kénèn eken
 bo babhiki kòj.

³ Babilòn akwèn mbonyune ákù bò betòk mènkèm
 mányú mmém epúsí yi. Bafò mmik bákù nyaka
 nkwo epúsí ne yi. Bakòsíe mankèm fá amik bákwèn
 bò bakáp éti epúsí yi.”

⁴ Ngók ye eyoñ echak ene éfú amfay érèm bë,
 “Böbha, fú ká, mändò etòk Babilòn këka mämfyé
 mmuet ndù bëbù bo abhen bachì are. Fú ká, bë
 ntëmsi Mandem ane átwò ntá yi ake bhak ne bhe.

⁵ Fú ká mbonyune bëbù bhap beghaka te amfay, ne
 Mandem ábhíkí ghòkòntik bhò. ⁶ Kémé ká ntá bò
 etòk Babilòn yëntikì ebéptí enyinj ene bò bákù ntá bo
 bachak. Kémé ká ntá yap ndøj epay yëntikì enyinj
 ene bò bákù bò bachak. Chye ká bhò mmém amen
 bátanjá ndøj epay ndù nkòp ane bò báfyé mmém
 batañbatañ amem báchyé bhe. ⁷ Ku ka bo Babilòn
 mámbój esoñori ne nedí kebhò.

Nkúbhé mbò enyù bò bábhòj nyaka manják,
 mpok bápa bë bachì manem bho ne,
 mánkù nòkò baraká bëbù.

Bachi mbò ngoré ane árèm ne mmuet yi bë,
 ‘Nchí mfò ngoré. Mpu kénkwésé!

Mbíkí bhòj mmu ane ákway begu
 mëndi yi wáwák!”

⁸ “Tëndu Babilòn ápànyu enyu eyo, chòj bëbéptí
 menyinj ebhen bétwò ntá yi méntwò mènkèm ndù
 nywòp nemot. Menyinj ebhò chi eghorò neme, ne
 nsay ne basémé newú. Chòj Mandem mmu ábhònjó
 betañ mènkèm antanj yi. Chòj mánsøj yi ne ngó.

9 “Chəŋj bafš mmik abhen mányíé εpš nəpém, mánkə nəkə barak épusi ne yi mándi, mámfyε nəkwesé eni mpok bághjó móngo ane áfù anko nəkə amfăy ndü yi ásəŋjə. **10** Chəŋj εrem esəŋjəri εne yi achi aré énkə bó mámbónj bəcháy bə ékway bəfakari ne bhə enyu εyo, mánte nəkə nəsie, mändemə nəkə ne εyoŋj etəŋjataŋ bə,

‘Εrem étək Bábilən, ébəp ntá yε écha!
Ndü mandú mpok Mandəm atémsí wó
ndak yε ámay!’

11 Chəŋj bakösié fá amik mandi Bábilən tontó mbənyunε yε mmu apet apú ane ákù mənyiŋ ésyε bhab. **12** Bo etək εyo bákù nyaka batu pú, ne ane silbha, ne batú mənyiŋ besəbhəri mməet ebhen béköt ɳwaŋwāŋwaŋ, ne mənyiŋ ɳwaŋwāŋ bέchák. Bákù nyaka bəyə nden chu εne nkáp mənyu ne mənyu εne babhiŋj be silk nkwo. Bákù nyaka mənək bəyə nkáp ne ebhen bέbhόŋj erítí eriep nkwo. Bákù nyaka nkwo mənyiŋ ebhen baghoko ne babhanjá nsək, ne ebhen bághókó ne bróns, ne ebhen esé ne ebhen bághókó ne enyu ntay εnen bábhīŋj be mábil. **13** Böbhə bákù nyaka bawət amen erítí eriep mbə amen bábhīŋj be sínamən, ne ínsens ne mii ne frankinsens. Bákù nyaka bəyé ebhen bέbhόŋj erítí eriep ne békù nənyíé nəmfəet anyu. Bo bákù nyaka mmém ne bawət ne fláwa nchwi, ne enyu nchwi ane bábhīŋj be wit. Bákù nyaka nkwo mpəŋj ne bághóŋjəmén ne mpəŋjóndik ne békárík ebhen mpəŋjóndik éyà. Böbhə bákù nyaka bakwāŋwaŋ nkwo mbə basem. **14** Chəŋj bakösié mändem ntá böbhə bə, ‘Berítí mənyiŋ ebhen ókóŋj nyaka bərəŋ mənkəm. Mənyiŋ mənkəm

εbhēn békà nyaka wə óndí bəsí bho bέchəjə nə kəném eke kənkəm kəném. ɔpú pərə kway bəghə bhə wáwák. ¹⁵ Chəj bəcháy ménkém bakősie abhēn bákwéné nyaka bō bakáp ndu bátí menyin̄ εbhap ntá bo Bábilən. Chəj bəcháy ménkém bə ēti εrem esənjəri ene bō Bábilən bachi aré, mánte nəkə nəsiε mándi, nə basémé anti mandəmə nəkə bə, ¹⁶ Bō etək Bábilən, εbəp ntá yeka εcha! Bákù nyaka batu pú nə ane silbha nə batú menyin̄ bəsəbhəri mməhet εbhēn béköt ɻwaŋwǎŋwaŋ nə menyin̄ mwǎŋwaŋ bəchak. Bákù nyaka bəyǎ nden chu ene εya nkáp nə εchak menyu nə menyu. ¹⁷ Ndǔ mónejəkó nywəp amət kəném eken kənkəm kérəj.

“Bōbati baya bachwi nə bōbati bakă bətik aməm áchwi, nə bakă bətik aməm áchwí nə bakősie abhēn bachi aməm áchwí báté nəkə nəsiε. ¹⁸ Ne mpok ane bághó móngo ane áfū ndǔ ngó ane ásəj etək Bábilən chəj mánđe rəm nə εyəj εtanjataj bə, ‘Té mmik abhó, yě etək εbhíkíre ghaka mbə nném etək ene.’ ¹⁹ Chəj mandi kəbhə mánto nəkə mfok anti bətónj kəbhə eken kəchi bhə anti. Chəj mandi nəkə bə, ‘Εrem etək, εbəp ntá ye εcha. Etək ene ke élká bōbhēn babhəjə bakáp. Ndǔ mónejəkó nywəp amət, érəj enkəm!

²⁰ “‘Mfay, bónj maŋák. Bō Mandəm nə bōnto nə barəmē kəpínti, bónj ká maŋák mbənyunε Mandəm achóñtí Bábilən ēti bəbépti menyin̄ εbhēn yi áká bhe.’”

²¹ Angel ane ábhárjó bəyǎ bətaj asət ye εremε ntay εnen nechi mbə ntay bəkək menyin̄ aməsə aməm manyu, arem bə, “Enyu εnē ke básət chəj εrem etək Bábilən mánđep amik nə bətaj, bō kəpərə kway bəghə yo. ²² Ne yě mmu apú pərə ghók chəj

εyəŋjó nəkíŋ nə bεyəŋjó bakwāy bakway, nə bεyəŋjó babhaŋ, nə bεyəŋjó mm̄ba are. Ndū etək eḡho εyə yε mm̄j̄ eka ap̄et ap̄u. Ndaká nchwi bεkək ámay nə batay békók nchwi ap̄u pεrε chye εyəŋ. ²³ Yε erónj̄ épú pεrε gh̄o amem̄ etək εyə. Maŋák amen̄ ábhák mpok mm̄mu abhay nḡoré ap̄u pεrε bhák aré. Chəŋj̄ émfakari εnyu εyə nə Bábilən mbənyunε bakōsié bhi abhen̄ báchá báchák mankəm bátw̄ nta bō mm̄ik mankəm nə bapu. ²⁴ Mandəm atémsí bo etək Bábilən mbənyunε bō ke báwáy barəm̄ kεp̄inti nə bo Mandəm bachak mankəm. Manoŋ bō mm̄ik mankəm abhen̄ bō baway achí bō anti.”

19

¹ Angel ánáŋjá nókó εnyiŋ εne yi árèm, ngók ewat mbə εne nḡemtay-bō amfay ndū bábič bε, “Haleluya! Yí ke áp̄émé bhesε. Kénókó nə betan̄ bεchi amó Mandəm. ² Achí mm̄u tεterp nə áchȳe ntémsí εnyu εne εchi sayri nə chak. Anáŋjá achȳe ntémsi ntá nném nḡoré-néko ane áchòŋti mm̄ik nk̄em nə baraká kebh̄are yi. Akémé kέmbé bō betok abhi abhen̄ nḡoré wu ákú baway.” ³ Nḡemtay bōbh̄o bápet babho bεbič mánđem̄ néko bε, “Haleluya! Məngō ane áfū Bábilən ákò amfay mpoknk̄em.”

⁴ Bōbatí bh̄o esá nsəm manwi nə menyiŋ menwi ebhen̄ bέchí nəp̄ém bákwen̄ besí Mandəm mm̄u achi chəko ndū εnəkó kef̄o εyi máñhyε nəkó yi kénókó bε, “Amen. Haleluya.”

Jón agh̄o εp̄a nebhay Mónkwəmən

⁵ Ngók yε εyəŋ εne éfū ndū εnəkó kef̄o érèm bε, “Bě bōbetok Mandəm mankəm nə be bho báchȳe

yí kənókó, maném bho ne ndéndem bho, bití ká Mandem aywesé.” ⁶ Ngók yé ewat ene ngémtáy bho ene echí mba ewaré tutunyén ne mba nefanj ane ásày. Böbhö báre bék bë, “Haleluya! Mandem Acha Betanj Menkem aywesé achi Mfö bök mankem. ⁷ Sénjak, sénjak tontó, sénchye yi kənókó mbonyune mpok nebhay Mónkwomén akway, ne ngoré ywi anáñ atóntí mmuet. ⁸ Mandem achyé ngoré mbi bëfye nkú mwañmwañ ane ábhíkí bhøj bakwap.” Ndën eyo éte ndü menyinj ebhen bëchi chak ebhen bo Mandem bákù.

⁹ Angel wu arëm ye ntá ya bë, “Síñ enyinj ene amik. Erí echa ntá bo abhen mánaká bho ndü epä nebhay Mónkwomén.” Arëm nkwo bë, “Beyøn ebhen bëchi tetep. Béfu ntá Mandem.”

¹⁰ Nkwén bëkak ebhi ndü bëchye yi kənókó, ke aghati me bë, “Óké kú no wáwák! Me nkwo nchí chi nkubetik mba wö. Nchí chí ntí mmu ane nte kpirí ndü menyinj ebhen Yesu áká bo báriñi. Mandem kë óbhónjó bëchye kənókó.” Menyinj ebhen Yesu áká bo barinjí ke bëchye baremé këpintí Mandem bëtanj beghati bho Beyøn Mandem.

Jón aghó mmü ane ákò mpøñjondík ane pérpér

¹¹ Ngó ye be mfay anéné. Ngó mpøñjondík ane pérpér are. Mmü ane ákò yo aka nnyén be Mbueere baryep ne Ane Tetep. Achyé bo ntëmsi enyu ene echí chak. Ne enyu eyo ke yi ánù ne bömpap abhi. ¹² Amík ayi ághò mba nerí-ngo. Beyø ntá-kefö echí yi anti. Básinj nnyén yi amuet enén yé mmu abhíkí riñi, ébhíkí fuet chi yimbøj. ¹³ Ewet ene yi afyé ebhak ene bábáy amem manoñ ne nnyén enen bo

bábhìñi yi nébhák bε Σyøη Mandem. ¹⁴ Bakwó batemé nenu abhen mfay báre koño yi. Bábhak amfay mpøñjöndik pépér ne nden pépér amuet ené ébhíkí bhøj bakwap. ¹⁵ Akparenja ane ácháp arε fú yi anyu. Akparenja wú ke yi ásöt anu ne bō yëntiki etök ansöt awónem. Chøj yi ankém kefø amfay yap ne móñokó kefø ane baghoko ne esé awó. Chøj anjati bhó amík mbø báyat këpemé grep amem neyaré grep ndu betøj bε Mandem Betan Ménkem abënti tontó. ¹⁶ Básinj nnyén ndü nkú yi ne ndü ebhák anákak εyi εne nefi. Nébhák bε, “Mfø bafø ne Acha Mfø.”

¹⁷ Ngó ye ángel tě amem mmok: Anak kénen kénkem ekén kérè amfay ne εyøη etañatañ bε, “Twó ká manchém manyié εpá egho εne Mandem ánáká. ¹⁸ Twó ká mányie nyamwæt bafø ne nyamwæt bóbati ne ane maném bho ne nyamwæt batemé nenu ne nyamwæt mpøñjöndik ne bo abhen bákkò nyaka yo. Twó ká mányie nyamwæt bō mankem εnē bo abhen bapu basem, ne εnē bo abhen bachi basem, εnē ndéndeme bho ne εnē maném bho.” ¹⁹ Ngó ye nnya mbámbø ne bafø mmik ne bakwó batemé nenu bhap ndu báchém nebħæt amot bε manu ne mmu ane ákù mpøñjöndik ne batemé nenu bhi. ²⁰ Bákém nnya mbámbø yo ne ndemekepinti nsé mmu ákù nyaka menyinjí maknkay besí nnya mbámbø. Enyu yø kë yi árwø bho, báká bε mámfye bhø eriñ εnē nnya mbámbø amuet ne báchyé ntí ako yi kénókó. Bakem nøkø nnya mbámbø ne ndemekepinti nsé bágáep bhø, amík anti fúú, amem nepringo ane ádù ne sólfo. ²¹ Akparenja ane áfù anyú mmu ane achi ndü mpøñjöndik ane pépér

awáy bafó bhə ne bakwó batemé nenu bhap. Ne kenen ekə kenkem kényié berené bawú, kejwi.

20

Enyiŋ εnε εbhəŋo bεfakari ndū mamié nka amət (1000)

¹ Awu áfúéré nökó, ngó ángel ndū áfú amfay ásèp amik. Akém εfiŋí nepi εnen nebhlíkí bhəŋ ngwənti. ² Akém nnyó ane te nyaka, yó ne achi mfó bεfónjó bεbábεbá ne bábhíŋi be Satan agwót ne ngem. Abhak εnyu yó ndū mamié nka amət. ³ Agáép yi amem nepi εnen nebhlíkí bhəŋ ngwənti. Achók nyú nepi, aghaŋa, be Satan áké bhəŋ mbi bεfu are andək ambi berwə bō mmik mankem. Ebhak be Satan abhəŋ bεbhak amem nepi kpate mamié nka amət amfæt ke mando yi ndu məmbiŋi mpok.

⁴ Ngó ye menökó kefó. Báchyé bo abhən bachəkə are betaŋ ndu bεbhak bafó. Ngó nkwa bεfónjó bo abhən báwáy nyaka mbənyunε bághati bo tεtep ane Yesu ákú bo mandiŋi, ne éti Σyəŋ Mandem. Bo bábhíkí chye nyaka yé nnya mbámbá yé mandem nsé yi kənökó. Ne bō kəka mámfye εriŋí nnya mbəmbe yé ndū bafó yap ne yé ndū amə yap. Bápētnsem ndū nepém bábhak bafó ne Kristo ndū mamié nká amət. ⁵ Bo báchák mankem abhən bágú kεpētnsem ndū nepém mpok εyó. Mamié nká amət abhəŋ nyaka bεfæt kpik. Neperénsem ndū nepém εnen bo Mandem nébhak ye neperénsem ndū nepém εnen mbi. ⁶ Chəŋ éndi encha ntá bo abhən Mandem akə mánjámbi mampētnsem ndū nepém. Báchi nyáŋá ne newú εnen nejwi apay népú kway bεtək bhə. Chəŋ bō mámbak bachiăkap

Mandem ne Kristo. Chəŋ bō mámbak bafō ne Kristo
ndu mamié nka amət.

Jón aghó enyü ndaká Satan amay

⁷ Mamié nka amət yo áfúéré nökó, mändö Satan
amfu ndü kenoŋ eken bafye yi aré. ⁸ Yi amfú aré
andək berwə bō betək mənkəm. Bábhìŋji betəkó
mmík ebhə be Góg ne Mágəg. Satan anchəm ye bō
betək ebhən mankəm ndü nebhuet amət be mandək
nenu ne Mandem. Bō betək ebhə báya mbə čsiép ene
echi angəkə manyu. ⁹ Böbhə bárók mbaŋ enkəm
bákáp etək ene bo Mandem bachi are, nə chi, etək
ene Mandem akəŋə. Ke ngó áfú amfay ndü nebu
ásəŋ bə kurukotok. ¹⁰ Básət mfə befónjó bebá mmu
árwə nyaka bo mámésə aməm nepíngó ane ádù ne
ekém sólfə. Mámésə yi ndü nebhuet ane mámésé
nnya mbámbə ne baremē kəpínti nsé. Aré, bábhak
ndü bebě ngó ane ásəŋ bho beťi ne ngosí.

Jón aghó manyé ane ngwənti

¹¹ Awu áfúéré nökó, ngó erem enəkó kefə ene
pépér ne mmu ane achi are chókó. Mfăy ne
mmík mánémsi besí bhi. Bákəperə kway beghə
mfay ne mmík. ¹² Ngó ye bawú, maném bho ne
ndéndemé bho. Bábhak tě besí enəkó kefə. Mánéne
bekáti. Mánéne ekáti echak nkwo, nə chi ekáti
nepém. Bátáŋ bo abhən manaq bagu nyaka békónjo
menyinj ebhən yéntikí mmü wap áku, mbə enyu
basinj aməm bekáti. ¹³ Bo abhən bábú nyaka aməm
manyu barək nkwo be mántaq bə. Báfú ndü newú
ne etəkó bawú, bátáŋ bə mankəm bekonjo menyinj
ebhən bə báká. ¹⁴ Mámésə ye Newú ne Etəkó Bawú
aməm nepíngó. Aré kě newú enen nejwi apay nechi.

15 Yé agha ane nnyén eni n̄epu amem ekáti n̄epém,
básót yi báguep amem nepingo.

21

Ján aghó mmik nk̄o ne mfáy nk̄o

1 Ngó ye mfáy nk̄o ne mmik nk̄o. Mfáy ane mbí ne mmik ane mbí mānáñ mánemsi nyaka. Manyu nkwó k̄epere bhák. **2** Ngó Yerúsalém nk̄o, etok Mandem, ndu éfú amfay ntá yi étwà amík. Bághóko yo érí mbo ngosón ane basobheri, achəkə anoy nəkə mmu ane ábhójó bəbhay yi. **3** Ngók eyəjə stanjatañ. Efú ndú enəkó kefə endemē nəkə be, “Ghó ká, bəchókó Mandem bəchi nənti bōbhi. Chəj yi ambak ne bhá, ne bó mámbak bōbhi. Ne chəj mbañ Mandem ambak ne bhá. **4** Chəj antese bó babhesé mankem amík, newú k̄epere bhák. Nedí kebhə ne bawú bədi k̄epere bhák, ne bo k̄epere ghok bəbe mbənyunə menyin̄ besí bérəj̄.”

5 Mmu ane achi chəkə ndú enəkó kefə arem be, “Ghó ka, mékù menyin̄ menkem mémbák bəko.” Arem nkwó ntá ya be, “Síj bəyəjə ebhen amík mbənyunə bəchí tətəp ne chí menyin̄ ebhen mmu ábhójó ménoko.” **6** Aghati me be, “Ndak ámay! Mme k̄e nchí Alfa ne Əmega, Mme k̄e nchí k̄u yəntiki enyiñ émbón̄ nebhōnet ne ngwenti. Ntá mmu ane manyiəp ákwak, měchyə manyiəp ndéndem. Manyiəp mə šnyay ndú mbokó manyiəp amen áchyè n̄epém. **7** Chəj nk̄a enyu ene ntá mmu ane ánú asət awónem. Chəj mbak Mandem aywi, yi ambak m̄šwa. **8** K̄e mbák chí yəntiki mmu ane ábhíkí bhój̄ nestanjánti, ne yəntiki mmu ane

átíknsem ntá Yesu, ne mmu εpúsí, ne yéntiki ng-wayti bho, ne mmú εpusi, ne yéntiki münjø, ne bō babú, ne mmu ane áchyè kénókó ntá mandem achak, ne basénsi mankem. Bō mankem abhen bákù menyin εbhēn, chøn ntémsí yap ambak amem nεpíngó ane ádù ne sólfø. Ntémsí yø, chi nεwú εnen nejwi apay.”

Jőn aghó Yerúsalém nkø

9 Angel amet ndú abhen tándrámöt abhen bakemε bεkwøp εbhēn bεjwi ne bεghori εbhēn ngwenti tándrámöt atwó aghati me be, “Twó ntój wó ngoré ane Mónkwømen ábhay.” **10** Angel apøkø me ndú Efónjó akó amfay εremé njie ngo. Atój me Yerúsalém, etøk Mandem, ndu éfú amfay ntá yi εsèp amik. **11** Etøk ére ere ghøo énkøt nøkø mbø ntay εnen néghø εnen bábhøjø be Jaspa, ne éñajanari nøkø mbø glas. Bedieré bhø bεbhak bediére Mandem. **12** Etøk ébhøjø εremε nkok ane akabhe yø. Nkók wu asap amfay. Abhøjø manyübha byo ne apay. Yéntiki nyü-εbhá ábhøjø ángel ane ábhàbhéri wu. Básinj manyén maneréket Israel byo ne apay εnyu εnε yéntiki nyübhá ábhøjø eni nnyén. **13** Manyübha abhak arat. Arát ábhak εbhë εne mmok áfu, arat εbhë mmok ánem. Arát abhak εbhë mfay, árat anefu ábhak εbhë ntøn. **14** Nebháéré mmik ane nkók áte amfay abhøjø batay byo ne apay. Básinj byo ne apay ndú batay yø. Manyén yø abhak ané bønto Mónkwømen byo ne apay.

15 Angel ane árèm ne me akém εnøk bεyenti menyin awø. Enøk εyo εbhak εne pú. Ayenti etøk ne εnøk εyo. Ayenti nkwo manyübha ne nkók. **16** Besabhé etøk ne bεchikí etøk bεbhak nejye.

Angel ayenti etək ne mónoč εywi. Besabhé mfáy bəbhak nejye ne besabhé etək ne bechikí etək, no chi bəkilometra nka εpay ne hóndret εnwi (2,400). **17** Angel ayenti nkók nkwo. Abhak bəmetə besa bərat nsem batandat. Ayenti mbə εnyü bakwāŋwan báyènti menyin. **18** Bátē nkok ne batay ηajan ane bábhinji be jáspa. Mböj etək εbhak chi ne pú, εjanjari nəkə mbə glas. **19** Básót menyü batay ηajan byo ne apay bághóko nébhákérémik be andi amik. Enyü ntay nemet nébhák Jáspa, enen nejwi apay nébhák sáfaya, enen nejwi arat nébhák agate, ne enen nejwi anwi nébhák émeral. **20** Enyü ntay enen nejwi atay nébhák óniks, enen néjwi atandat nébhák kanélian. Enén néjwi tándrámat nébhák krísolayt, enen nejwi anen nébhák béril. Enén néjwi nénenamet nébhák tópas, enen nejwi byo nébhák krisópras. Enén néjwi byo ne nemet nébhák jásint, enen nejwi byo ne apay nébhák ámetis. **21** Bághóko manyübha byo ne apay ne batay bεyä nkáp ane bábhinji be pél. Yéntiki nyübha abhak ntay pél nemet. Nkongə abhak pú pú, ajanjari nəkə mbə ɛkírisú.

22 Nke ghó ekerákap Mandem amem etək mbənyunε ekerákap Mandem ene mánikmhet are chi Mandem Acha Bétaŋ Menkem ne Mónkwəmen. **23** Ntí apu bəbhəj mmok ne ntaj aré mbənyunε bədiéré Mandem bέghə aré ne Mónkwəmen achi εȳi εrənə. **24** Chəŋ bō mmik mankem mánkə ndǔ bədiéré etək εȳ. Chəŋ baf̄ mmik mǎnchwə amem ne kənókó εkap. **25** Chəŋ manyübha ambak fúú mpoknkem. Béti bέpú bhak are. **26** Chəŋ bō mánđək are ne berítí menyin ne kəném εken bətəkó

mmik. ²⁷ Kę yę ébéptí εnyiŋ épú chwe arę. Bo abhen bákà barak abúabu ne basense bápu chwe arę. Bo abhen báchwe arę chi bo abhen básinjí manyén ayap amem ekáti nəpém εne Mónkwəmen.

22

¹ Angel atón yę nnyén nəgho εnén manyiebhé nəpém. Nére ηaŋari mbə amanjá nəbu. Néfú ndü εnəkó kəfə Mandəm ne Mónkwəmen. ² Nére fət néntí nkəngə etək. Enək nəpém ébhak angəkənyén ndü bəbhe bérpáy. Ébhár mənyū kəpəménək byo ne kəpay, ne ényū kəpəm yəntikí ntəŋ ndü mmíé. Beýé bhi chi babhé amen ábù bō bətək mənkəm. ³ Yę εnyiŋ yę mmu ane Mandəm áréme bę εyak εmbak ne yi apu kway bəchwe ndü etək εgho εyo. Enəkó kəfə Mandəm ne Mónkwəmen ke εbhak chəŋ arę. ⁴ Chəŋ mágə besi Mandəm ne chəŋ nnyén εni nəmbak ndü bafó ayap. ⁵ Bəti bérpú pərə bhak chəŋ arę. Nti apu bəbhəŋ εrəŋə ne mmok mbənyunε bədiéré Mandəm bégħò arę. Ne chəŋ bōbətok Mandəm mámbak bafó mpoknəm.

Yesu arem bę, “Métwò”

⁶ Angel wu aghati yę mę bę, “Mənyiŋ εbhən bəchi tətəp ne chí mənyiŋ εbhən mmu ábháŋjá mənoko. Mandəm Acha mmu áchyę Efónjó yi ntá baremē kəp̄inti ke átó ángel bę ántónj bōbətok abhi mənyiŋ εbhən bəbhəŋjə békákári mandú mpok.”

⁷ Yesu árəm bę, “Għók ká, métwò mandú mpok! Eri εcha ntá mmu ane ábhàrε mənyiŋ mənkəm εbhən bəchi amem ekáti εne. Yó érəm šti mənyiŋ εbhən bəbhəŋjə bəfakari.”

8 Mme Jón, ke ngókó mənyiŋ εbhən ne ngó bhó ne amík. Mpok ane ngókó ne ngó bho, nkwen̄ bəkak ángel ane átóŋ me bhə ndu bέchyε yi kənókó.
9 Ke yí aghati me bε, “Kέchyε me kənókó wáwák! Nchí chí məbətok mbə wə ne bəmayε abhən bachi barem̄e kep̄inti, ne mbə bo abhən bábhərε mənyiŋ εbhən básiŋi amem̄ ekáti εnε. Chié kənókó chi ntá Mandəm.”

10 Angel wu aghati me εnyiŋ bε, “Kέse ekáti nénep eyə ne ébháné bε mənyiŋ εbhən ósiŋi amem̄ mémbák bhésé bhésé.” **11** Bakă bəbú māndək ambi bəkă bəbú εbhəp, bəp̄ bho māndək ambi bέbhak bəp̄ bho. Bo abhən bachi chak besí Mandəm māndək ambi bəkă mənyiŋ εbhən bəchi chak ne bo abhən bachi nyánjá māndək ambi bέbhak nyánjá.
12 Yesu arəm̄ ye bε, “Ghók ká, métwò mandú mpok! Nchí twó ne akap bε nkáp yəntikí mmu békóno bətik εbhén yi ákú.

13 “Me ke nchí Alfa ne Ωmega! Me ke nchí Ambi ne Ansem. Me ke nchí ndū Nəbhōnet ne Ngwənti yəntikí εnyiŋ.” *

14 Eri εcha ntá bo abhən básó nden̄ éyap bε mánkwáy bέbhən̄ bətaŋ bəfəet ndū manyǔbha ane etək eyə mǎnchwə amem̄ manyíé kəpəm̄ ekén énəkó nepém. **15** Mbák chí bo abhən bachi mbə mmú, ne bō babú, ne bō epúsí, ne bawáy bho, ne bo abhən bákðəo bəmandəm nsé, ne bo abhən bəkən̄o nsé ne básense, bō mankəm bábhak chi nəfī.

16 Yesu arəm̄ bε, “Mme Yesu nto ángel wa ntá yəka beka bōnkwo bha bε ángatí bhe mənyiŋ

* **22:13** “Nəbhōnet” ne “Ngwənti” chi εnyiŋ émot mbə “Alfa ne Ωmega”.

εbhēn. Nchí nkanjánok ne εbhárémə Mfə Debhít, nchí nembé ḥaajan enen neȳnywəp.”

17 Efónjó Mandem ne Ngəré ane Mónkwəmen bárəm ntá Yesu bε, “Twó!”
 Bě bo bāghòk enyiŋ enε,
 Dəm ka nkwó bε, “Twó!”
 Bě bo manyiεp ákwák be, twó ká.
 Twó ká mānyú
 manyiεbhé nəpém.

Beyənjó ngwənti

18 Mme Jőn, nchí səmti yəntikí mmu ane ághòk bəyəŋj εbhēn bəchi aməm əkáti enε εbhēn bérəm əti menyiŋ εbhēn bébhárjó bəfakari. Mbák mmu ámáká enyiŋ ndü εbhēn bəchi aməm əkáti enε, chəŋj Mandem amaka yi ntəmsi achak. Chəŋj antəmsi yi ne bəghori εbhēn ntáká aməm əkáti-ne. **19** Ne mbák mmu áféré enyiŋ ndu εbhēn bəchi aməm əkáti enε əti menyiŋ εbhēn bébhəŋj bəfakari, chəŋj Mandem amfərə aywi ákóré ndü εnəkó nəpém ne ndü etəkó Mandem.

20 Yesu mmu ákú bo mandiŋi menyiŋ εbhēn árəm bε, “Nchí twó mandú mpok!”

Amen. Yesu Acha, twó!

21 Bər̄ndu Yesu Acha mémbák ne bo Mandem mankəm. Amen!

Ekáti Nku Nkɔ

New Testament in Kenyang (CM:ken:Kenyang)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kenyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kenyang

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

liv

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
0a400be4-2dfe-565d-bdea-5f3d59d48520